

ПУ-ПУ

УНІВЕРСАЛЬНИЙ ТИЖНЕВИЙ ЖУРНАЛ

Вгорі: В Лондоні почалася 3. жовтня конференція чотирьох великоріческих держав, що вирішила долю колишніх італійських колоній. На фото делегати конференції: урядовець посольства США в Лондоні п. Галлман (ліворуч); французький посол п. Рене Массіль; високий британський комісар сер Ноел Чарлз і російський посол Зарубін.

Ліворуч: Магатма Ганді — «Велика Душа» Індії, святкував 2. жовтня свій 78. день народження. Навіть у цей день Ганді встав, як і завжди, о пів на четверту ранку і виконував свою звичайну денну працю. На фото Ганді з своєю внучкою Абга (ліворуч) і д-ром Сушілія Наяр (праворуч), що лікувала його під час останньої хвороби.

Внизу ліворуч: У Римі відбулася демонстрація, організована лівими партіями проти уряду де Гаспері та проти зросту цін. Усередині де Гаспері у вигляді маріонетки американського капіталу.

Внизу: Найбільша за 16 років пожежа в нью-йоркських доках, що сталася 29. вересня, спричинила шкоди на 5 мільйонів доларів. Під час гасіння пожежі ушкоджено 50 пожежників. На фото: світлина пожежі знята з повітря.

ПУ-ГУ

УНІВЕРСАЛЬНИЙ ТИЖНЕВИЙ ЖУРНАЛ

19. жовтня 1947 р.

№ 33

У ЦЬОМУ ЧИСЛІ:

В РОКОВИНІ ВІННИЦЬКОЇ ТРАГЕДІЇ — Л. Лиман	Стор. 3
УКРАЇНСЬКИЙ ВІЛЬНИЙ УДРО «НОВОЇ БРИТАНІСЬКОЇ ІМПЕРІЇ» — з „Magazine Digest“	4
ДРАМА ІНДІЙСЬКОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТИ — П. Т.	6
КАСТОВІ ПРОБЛЕМИ ІНДІЇ — Дж. Г. Гаттон	7
ДЖОННІ НАГРАЄ — Н. Баварський	8
ПРИГОДИ МАРК ТВЕНА — Б. Серф	9
СЕРЕДНЬОВІЧНИЙ РОМАН — Марк Твен	10
ЩО ТАКЕ ЖАРГОН? — Проф. П. Ковалів	12
СПОРТ	14
БІЕЛЮГРАФІЯ, УСМІШКИ	15

Фото на обкладинці: У Букарешті водять по вулицях продавців молока, що домішували до нього води. На плакатах напис: «Я продаю молоко з водою». Цей оригінальний спосіб покарання можна б застосовувати й до інших злочинів, відповідно змінивши напис. Наприклад: «Видаю газету з брехнею».

«ПУ-ГУ» виходить щотижня. Ціна окремого числа 3 н. м. Передплата — 12 н. м. місячно, на 3 м-ці — 36 н. м. — Передплату приймає видавництво «ПУ-ГУ» та усі поштові уряди і всі листоноші американської та британської зон.

Видавець і головний редактор — ВОЛ. ЧАРНЕЦЬКИЙ.

*
Адреса редакції та видавництва: Augsburg, Bismarckstraße 13 II.Verlag »PU-HU« Telefon 8885
Редактор приймає лише в середу і п'ятницю від 9 до 11

*
Authorized by HEADQUARTERS EUROPEAN COMMAND Civil Affairs Division.
Klischee: Behnson & Co., Augsburg.
Druck: H. Mühlberger, Augsburg. — 10. 47.

Британським військовим можна ходити в Єрусалимі тільки по чотири. Напис свідчить, що наказові підлягають всі ранги.

В роковини вінницької трагедії

Подільське місто Вінниця, де часто перехрещувалися шляхи нашої трагічної історії, незабутнього літа 1943 року дістало нову назву міста жаху і смерті. З початком червня на передмісті обіч Літинського шосе почалися розкопки масових могил, де закопано замордованих дивовижними способами понад десяток тисяч звичайних людей, а за термінологією однієї північно-східної венедикторії, десять тисяч «ворогів народу».

В цьому страхітливому злочині можливі лише два винуватці: або Советська Росія, що посідала цю територію до літа 1941 року, або Німеччина, що окупувала її після цього. Зважаючи на явний факт, ні та ні друга сторона не ухиляються від певного становища, одноголосно кваліфікуючи вінницькі могили як неперевершений злочин. Трупи відкопували німці. Залишається одне запитання: хто стріляв і хто закопував? Спочатку німці обвинуватили в злочині Советську Росію, виставляючи певні докази. Проте Сов. Росія до і після відвоювання Вінниці не спростовувала перед широким світом з доказами в руках накинутих тяжких обвинувачень. Навпаки, з незрозумілих причин незграбною мітлою Росія замітає сліди «чужих» (начебто німецьких) злочинів — арешти очевидців та журналістів і медичних експертів у східно-європейських дер-

жавах. Хоч про вінницькі злочини в свій час говорив увесь європейський континент, і своїми розмірами вони були найжахливішими, проте советський прокурор, на нюрнберзькому процесі не поставив підсудним обвинувачення щодо замордування десяти тисяч людей, хоч аналогічна катинська справа фігурувала на процесі.

На інтервенцію місцевого населення про контроловати загадковий простір овочевого саду обіч Літинського шосе, який до війни був обгорожений щільним парканом на три метри заввишки і до якого, як до військового об'єкту, був заборонений доступ населенню, німецька влада почала розслідування. В кінці травня була встановлена наявність могил, і з червня почали їх масово розкопувати.

В розміщених шахівницею ямах, викопаних наче під шнур, приблизно 4—6 метрів завглибшки, 2 м. завширшки, 4 м. завдовжки, хтось уклав по 100—150 трупів. На глибині 1 метра вже можна було натрапити на перший цивільний одяг. Під шаром одягу лежав шар трупів з зав'язаними ззаду руками, знову шар одягу, потім знову шар трупів і так аж до самого dna. Людей стріляно з дрібнокалібрівих пістолів на 5,6 мм. На деяких трупах були сліди побиття (розбиті черепи, зуби). Були випадки,

коли в роті чи стравоході знаходили землю; припускають, що недобиті жертви вже в ямі в стані агонії ковтали землю. Разом із трупами чоловіків у ями кинуто трупи жінок, траплялись також дитячі трупи. Натраплено на труп вагітної жінки.

Викопані трупи були в стані, неможливому для розпізнання жертв, але одяг відносно зберігся, і за специфічними прикметами його (свобідні взори вишивок, літери на посокивах, особисті речі і т. д.) можна було встановити, що власник даної речі лежить у ямі. Одяг розвіщували на натягнутих між деревами шнурках, щоб масові прочани могли його розглядати й відшукувати рідних.

В центрі Вінниці на вітрині будинка міської управи за склом були виставлені найхарактерніші речі, знайдені в могилах: фотографії ще царських часів, приватні речі — ложки, виделки, ланцюжки, видані в різні часи сов. владою документи (профспілкові, комсомольські, шофєрські).

Медичні експерти (вчені Греції, Фінляндії, Франції й ін. європейських держав), що працювали під наглядом німецької армії, встановили, що розстріли відбулися п'ять років тому, отже ще до початку війни.

Вістка про розкриття могил швидко облетіла околиці, і до Вінниці посунулися тисячі

людей в надії відшукати своїх рідних. Сотні людей були свідками, коли жінка знаходила чоловіка, дочка батька, сестра брата. Ціле літо над могилами лунав гістеричний плач; невимовне горе й біль годі описати.

Одяг і інші прикмети вказували, що жертви це майже стовідсотково звичайні робітники й селяни, люди чорної безневинної праці. Прізвища багатьох жертв установлено.

Християнські похорони відбувалися до осені. У похоронах масову участь брало місцеве населення, люди з усієї України, а також делегати європейських народів. У нововикопаних могилах дбайливо складали трупи. Їх супроводив в останню дорогу невимовний плач родичів; він зливався з плачем тих, хто не міг стримати серця перед такою картиною. Плач сплітався з молитовним співом хору, линув у голубе небо до вічного Бога, щоб Він почув скаргу скривдженого народу. На ряди чорних трупів опадають достиглі плоди овочевого саду. Віддаючи останню шану, люди кидають у могилу квіти, вінки й землю; кидає землю, привезену з своєї батьківщини, представник малого грецького народу. Богом створена наша краса віходить, нарешті, на вічний спокій. Так закладався у Вінниці новий християнський цвинтар. Могили прикрашували вінки, що їх поклали представники багатьох європейських народів.

Щоб увічнити пам'ять замучених жертв, українське населення вирішило на місці трагедії збудувати пам'ятник і церкву. Розпочали були масовий збір коштів, але перебіг відомих подій перекреслив ці пляни.

Така коротка історія вінницького «жаху смерті». Сьогодні, відзначаючи четверті роковини заподіянного нам неперевершеного у своїх розмірах злочину, не можемо лише безнадійно його оплакувати. Шукаємо причини не лише в страшному ворогові, якого ми ще не позбулися. Отримали кулю в потиличку не представники вищих класів, не люди, що активно могли впливати на хід подій, а червоний пролетаріят, той най- масовіший у своїй кількості людський прошарок, що й сьогодні часто не хоче нічого бачити далі власного двору, а коли приходить зовнішнє зло, то всю лють склеровує на сусіда або на власну коняку. Це той запаморочений і опушканий пролетаріят, що з вилами в руках і з дико-фанатичними очима на морі крові будував імперію, яка тепер не дає спокою всій планеті. У вінницьких могилах опинилися і ті, хто свого часу, наївшись сала і спершись на тин, злорадно гиготали на відступ національного українського війська. Сьогодні знаходимо мужність ще й ще раз ставити на порядок дня справу ревізії й перегляду нашої національної вартості, справу правильного розташування і оцінки національних сил і спроможностей, які уможливлювали б силою зброї й вічного духу охоронити нас від нових могил.

Справа вінницьких жертв знову закотилася у непроглядну сутінь підсоветської імперії. Вінниця трагічно мовчить. Але прийде час, коли сотні й тисячі живих і мертвих свідків устануть з могил і прийдуть з усіх кінців планети, щоб ставши перед столом міжнародного суду, без страху глянути в вічі катові.

Сьогодні в четверту річницю вінницьких похорон у невимовній скорботі клонимо свої голови. Апелюємо до всього цивілізованого світу з добрим словом і суворим попередженням, щоб безневинна смерть десяти тисяч представників українського народу нагадувала їм про небезпеку, що нависла над світом.

Л. Лиман

Український Вільний Університет

Наша *alma mater* на еміграції отaborилась остаточно в Мюнхені. На третім поверсі великого будинка німецької школи (Версайлерштр. 4) містяться тепер викладові зали, секретаріят і деканати, кабінет ректора, професорська кімната й бібліотека. Пере- боровши незчисленні перешкоди, УВУ врешті придбав приміщення, висококультурний склад професури й зразкову адміністрацію. Незабаром почнеться новий семестр 1947-48 року. Урочистий і піднесений настрій помітний у кожного професора, співробітника чи студента, і це сповняє радістю й спокоєм кожного відвідувача цієї справжньої кузні української науки, що входить уже в другу четверину століття свого існування.

Невільно пригадуєш тернисті шляхи, а разом із тим і велики осяги нашої *alma mater*.

1918... Українська Держава у відбудові. Старий Київський Університет Св. Володимира ще в полоні московської культури. Спонтанно твориться незележний український університет. Незабутне уроочисте відкриття в жовтні 1918 р. в будинку колишньої гарматної школи. Далі — Кам'янецький університет, Факультет у Полтаві. Вій за українську науку розпочався. Це діялось над Дніпром. Тим часом Галицькі Землі вже пережили свої перші етапи боротьби. Ще в 1901 р. відбулася пропам'ята сесесія українського студентства, що мусіло з огляду на ворожу поставу польської професури масово й солідарно покинути рідні землі й добувати знання на чужині.

Не обійшлися наші західні землі й без кривавих жертв. В 1910 р. гине сл. п. А. Коцко від рук розагітованої польської молоді. Голодівки, барикади, в'язниці — все це не чуже було українському студентству в боротьбі за свою рідну високу школу. В 1921-25 роках проводить свою працю тамний український університет — приклад мало відомий в світовій історії.

Далі боротьба за рідне вогнище науки триває вже на еміграції. В 1921 р. повстает Вільний Український Університет у Відні, звідки він ще восени переноситься до Праги. Незабутні постаті Горбачевського, Дністрянського, Степана Смаль-Стоцького, Олександра Колесси, Степана Рудницького, Ольгерда Бончковського, що від нас уже відійшли, і багатьох інших, що й далі несуть на своїх раменах тягар боротьби за українську науку.

Дві жорстокі війни, економічні кризи, переслідування, кількаразове знищенні з такими труднощами придбаного майна, злідні професури й студентів, і все ж наша *alma mater* перейшла свій 25-річний ювілей.

Слушно зазначено в ювілейнім повідомленні УВУ, що все те, що діялося й чого ми тепер стали свідками, ця славна «традиція з одного боку зобов'язує до дечого сьогоднішньої громади, а з другого викликає живі почуття в усіх тих, хто ставить собі завдання активно змагатись за ріст української культури».

Ми повинні усвідомити, що УВУ тепер «єдиний осередок україно-знавчих студій на цілому світі, єдиний репрезентант українського світу назовні».

Тому все українське громадянство на еміграції разом із заокеанськими земляками мусить спонтанно підтримати рідну *alma mater*. Не можемо залишитись позаду інших народів, а передусім наших побратимів у нещасті — балтійських народів, що здо- булися вже на те, що балтійський університет та політехніка розвинулися в справжню європейську високу школу з високо-

якісним складом професури та багатим майном. Відомо, що цей університет переноситься з усім своїм складом професорів, студентів та майном до Америки... І коли це вдалося зробити балтійцям, то тим більше мусимо подбати ми і наша мільйонова заокеанська еміграція, щоб наш УВУ знайшов якнайшвидше захист у близькій нам духом і природою Канаді. Це завдання стоїть на черзі дня, і всі зусилля мусять бути вживими на його здійснення.

УВУ недавно оновив склад свого проводу і провів реорганізацію. За час дворічної діяльності УВУ склали докторські іспити на факультеті права та економічних наук 20 осіб, на філософічному — 16 осіб. В літньому семестрі 1947 р. відбулися вперше дипломові іспити, що дають титул магістра, їх склали 3 особи.

В літньому семестрі 1947 студіювало разом 347 студентів, з них 14 чужинців — кривичів, поляків і росіян.

Бюджет за літній семестр 1947 р. становив 85.000 м.; з цього 90% складає платня за навчання студентів.

В поточному семестрі відкрито при УВУ спеціальне «Студіум Українікум», де протягом 4-х семестрів мають бути засвоєні всі найважніші дисципліни з галузі україно-знавства для українців і чужинців, що ввело б слухачів у курс розвитку й росту української культури, господарства й політичної думки. Це «Студіум» має стати особливо в пригоді тим нашим землякам на чужині, які силою обставин стояли далеко від українського життя й бажали б відновити свій зв'язок з рідною культурою.

УВУ підтримує живий зв'язок з німецькими науковими колами й німецьким мюнхенським університетом і стає в пригоді щодо вивчення різних питань, пов'язаних із станом науки на Сході. З другого боку німецький університет має також зробити полегшення для студентів УВУ відвідувати деякі виклади його університету.

З свого боку дозволимо собі висловити побажання, щоб УВУ нав'язав також можливі тісні зв'язки з американськими й англійськими науковими колами та високими школами, що вдалося вже зробити за два роки еміграції згаданому балтійському університетові.

А. III.

Відомий бельгійський письменник Метерлінк повернувся з еміграції в США до Франції.

Ядро »нової Брітанської імперії«

Алекс М'вамба зігнувся над правилом, перевів важіль швидкості, радісно сміючись. Його трактор почав збивати дерева, як очерет. Виїхавши на галевину, він знову тріомфально блиснув зубами. «Якби тільки мої земляки могли тепер мене побачити», — подумав він.

Його земляки, темношкірі тубільці маленького селища в північній Родезії, рубали все ще потрібні Ім дерева прямістивними кам'яними сокирами. Після служби у війську його величності короля Великобританії, де Алекс навчився водити вантажне авто, його покликали до цієї нової праці.

Алекс ставиться з величезною пошаною до свого трактора, як до поганського бога. Уже викорчувано 70 тис. га. До жовтня цю площе засадять земляними горіхами. За 6 років плян буде виконаний, 1,5 млн. га землі будуть культивовані.

Це монументальний проект для будь-якої країни. Але в східній і центральній Африці розчищення такого величезного обширу обіцеє справжню революцію сільського господарства й життєвого стандарту. Не останнім з її багатств буде виробництво 800 тис. тонн земляних горіхів на потреби населення Брітанських островів.

Це має чимале значення для світової стратегії щодо Індії, що стала незалежною, і щодо Росії, що все глибше проникає до Середземного моря. Центр ваги Брітанської імперії під тиском обставин пересувається до Африки. Плянувальники у Вайтголлі (місце перебування англійського уряду) знають, що для забезпечення життєво важливих нафтових обширів середнього Сходу та північної оборони мусить швидко пересунутись до Африки. Знають вони також, що найліпша фортеця вимагає найсильнішої економіки. В освоєнні цих обширів брітанці роблять розумний початок.

Цей експеримент стає справді економічною ар'єгардною операцією, що прикриває від-

ступ брітанських інтересів з Індією. Хоч офіційне повідомлення про раптовий брітанський відхід з Індії було опубліковане тільки цього літа, тепер виявляється, що рішення про це схвалене ще рік тому на таємному засіданні уряду.

Відомий журналіст Стоарт Олсон оцінював це рішення як найважливішу зміну брітанської політики. Він писав: «Уесь центр ваги імперської політики перемістився, і брітанська стратегія пересувається разом із ним. Африка замінить Індію й Далекий Схід як центр імперії».

Це сталося так:

Уряд зрозумів, що йому доведеться мати справу з кількома новими явищами:

Одним із них була незалежність Індії, іншими були російський тиск до Середземного моря, непевна позиція Палестини та Судану, зменшення харчових запасів брітанських островів, викликане неспроможністю Індії експортувати харчі, між іншими земляні горіхи.

Відступ з Індії означав конечність знайти нову вісь і точку опори для імперії. Нові общини повинні були мати такі якості: бути спроможними підтримувати життєву комунікацію до Середнього Сходу, бути недоторканою країною, що могла б швидко розвинутись, була б політично надійною, що не викликала б боротьби за незалежність у безпосередньому майбутньому.

Тільки східня Африка задовольняла всі ці вимоги. Отже вона відповідає бажанням Брітанії мати недосяжну базу для операцій поблизу від середнього Сходу. Хоча можна гадати, що в війні з Росією за Середземне море рішучу роль можуть узяти на себе США, однак Англія через східну Африку могла б служити для прикриття. Пересунення до Африки зробить можливою тіснішу співпрацю з Францією та Бельгією в координованому неймперіалістичному розвиткові «чорного континенту».

Були ще й інші фактори: економічне значення африканських обширів дуже зросло в останній час у зв'язку з відкриттям важливих покладів цинку та оліва. Найбагатші діамантові копальні світу містяться в Угані. Розвиток має подвійне значення: принести потрібну валюту та створити солідну металургійну базу для майбутньої індустріалізації.

Кабінет ентузіастично прийняв пропозицію Френка Семюела, метушливого директора Об'єднаної Африканської Компанії, що Брітанія може скласти всі свої проблеми в одну і розв'язати їх разом, насаджуючи «земляні горіхи» в Танганайці, Кенії й північній Родезії.

На цих «земляних горіхах» спинилися тому, що з усіх видів горіхів вони найкраще сприяють механізації обробітку. Їх можна насадити й виростити за один рік, і за один рік уже зменшити гострий брак олії, викликаний виходом Індії з світового ринку. Найбільший експортер у світі, Індія, тепер увесь свій урожай горіхів лише для свого населення.

Цієї весни розпочала працю призначена від уряду комісія. На протязі якихось дев'ятьох тижнів, працюючи разом з колоніальними урядовцями й сільськогосподарськими експертами, дослідники нанесли на план 25 тис. кв. км. і розпочали експедиції, щоб дослідити вибрані ділянки.

107 нових громад осідають в африканських хащах. Кожна з цих громад або бригад матиме 300 робітників, що працюватимуть на 30 тис. акрів — 100 акрів (42 га) на чоловіка. Трактори та машини для саджання й збирання врожаю уможливлюють ці осяги.

Користуючися портативними тартаками, нові громади перетворюють викорчувані дерева на будівельний матеріал для нових будинків. Ці селища перебувають ще в ранній пionерській стадії; центральні будівлі з майстернями, пральнями, кухнями та умивальними й душем належать ще до майбутнього. «Кожне таке нове селище, — пише лондонський «Економіст», — буде показовим центром зразків житлової культури, охорони здоров'я, харчування та суспільної опіки».

Тим часом землеміри досліджували сусідні ріки, шукаючи місця, придатні для будівлі гідростанцій. Незабаром селища матимуть електрику й протічну воду — ці справжні чудеса для Африки.

Алекс М'вамба ходить увечорі до автомобільної школи вивчати внутрішню будову свого «булдога», інші працьові тубільці також ходять до школи. Вайтголл видав інструкції, що в кінці програми з кожних чотирьох працівників один повинен стати техніком, механіком, шофером, ліaborаторним помічником, медичною сестрою в лікарні чи стенографісткою.

Більшість мешканців селищ вважали б себе великими ерудитами, коли б хоч один із них міг читати хоч по складах. Але тримати 70 техніків на 300 мешканців — це справжній ренесанс.

Так починається англійська програма еманципації Африки. Англійці знають, що їх «операція з горіхами» вдається лише тоді, коли землю оброблятимуть науково. Тубільні методи приводили тільки до виснаження ґрунту й голодування. Тепер тут грунт контролюватимуть, уживатимуть добрива й крейди; зеленого добрива; застосовуватимуть контурну оранку та сівозміну.

Більшість нових технічних засобів були запозичені від останніх досягнень модерної агрікультури широкого маштабу США. Британія з її власною програмою відбудови не може заощадити кваліфікованих сил, щоб здійснити всі фази великого африканського пляну. Проект передбачає всього 750 європейців, здебільшого агрономів, статистиків, лікарів, адміністраторів. Тубільці швидко навчаються виконувати всі технічні ролі.

Як зазначає англійська урядова публікація: «механізоване виробництво земляних горіхів у східній і центральній Африці» мусить перейти до рук африканців, якщо вони виявлять достатні здібності керувати ним під наглядом білих. Англійці не бачать причин, чому б не передати африканцям уже тепер частину відповідальності. Так сталося, що Алекс М'вамба одного дня почав навчатися на курсах першої допомоги. Пізніше його призначили на голову комітету опіки, і його гордощам немає вже меж. З того часу, як його молодшу сестру записали на курси стенографії, Алекс почував, що його родина вибилася до еліти суспільства. Це яскравий контраст до умов на копальннях північної Родезії, де його родина працювала кілька років. Їх зганили на ціч до загороди, вони не мали права залишати табір без перепусток, заробляли 8 дол. місячно і щораз більше залазили в борги в крамницях компаній.

Нові селища показують тубільцям, що білі люди можуть бути їх друзями.

Фрагмент зруйнованої німцями Варшави.

Драма індійської незалежності

Серед повитих туманом вулиць Лондону зайдло сонце британської імперії.

Палата громад британського парламенту схвалила 15. липня закон про незалежність Індії. На засіданні були присутні лише 30 депутатів. Дебатів не було. Наступного дня цей закон схвалила палата лордів і надіслала його на затвердження до королівської комісії. Закон передбачав утворення на 15. серпня двох домініонів — Пакістану й Індії, незалежних членів британського комонвелту. Англійський король втрачав свій титул «короля й імператора», залишаючись лише королем.

Палата громад зібралася 18. липня, щоб вислухати санкцію «самого короля, підписану його власною рукою». Лише 30 членів зібралось у короля на цю церемонію. Позолочені трони були порожні. Скіпетр лежав на кріслі лорда високого канцлера. На червоній лавці сиділи п'ять королівських уповноважених в оздобленіх горностасами малинових мантіях. «Клерк парламентів» сер Генрі Бедлі проголосив королівське затвердження словами, що їх уживають з часів завоювання Англії норманами: «Так хоче король».

В кулуарах парламенту лихий на язик депутат зауважив: «Тепер п. Ганді може голодувати хоч до смерті. Британський уряд за це не відповідатиме». Ця зла іронія стала пророцтвом. Провідникові індійських націоналістів п. Ганді довелося вже на ознаку протесту голодувати і в звільненій від британських військ незалежній Індії.

Проголошення незалежності.

Перед побудованим із жовтого пісковика дном провінційної асамблії збиралася натовп у барвистих убраних. Він урочисто спостерігає, як маленька босонога людина в мусулманському тюрбані вичищає й вигладжує червоний килим на кам'яних сходах. На кінці вулиці з'являється авто в супроводі джипів. Глядачі вітають його радісними вигуками. Поліцай в червоних тюрбанах беруться за руки, щоб стримати натовп. Шотландські стрільці застигають у напруженому «струнку». Авто під'їжджає. В ньому останній віцепрезидент Індії лорд Мавітбаттен у білій морській уніформі і

новий генерал-губернатор Пакістану, лідер мусулманської ліги Мохаммед Алі Джіннаг.

У прикрашений прапорами об'єднаних націй (серед них і зелено-білий прапор Пакістану з місяцем і зіркою) залі законодавчих зборів нового домініону лорд Мавітбаттен заявив: «Це прощання друзів, що навчились поважати один одного навіть у непорозумінні». — «Ми розлучаємося як друзі, — відповів Алі Джіннаг, — і я циро сподіваюсь, що ми залишимось друзями».

Гармати дали останній королівський салют з 31 постріла, і серед вигуків «Хай живе Пакістан» Мавітбаттен від'їхав до Нового Делі.

Того ж дня о пів на дванадцяту вечора в будинку індійських законодавчих зборів у Новому Делі вібулася вроčиста церемонія створення другого домініону — Індії. Три жінки проспівали новий індійський національний гімн, а лідер конгресової партії Джавагарлап Негру заявив: «Коли проб'є північ, і світ спатиме, Індія прокинеться до життя й волі».

Лондонський часопис «Дейлі Мейл» з'явився 15. серпня зі зміненим традиційним гаслом: замість «За короля й імперію» — «за короля і комонвелт». В столицях нових домініонів три дні відбувались офіційні паради, підіймання прапорів, амнестії й роздача дітям цукерок. Але індійські астрологи заявили, що сузір'я віщують недобре. Поза столицями країна задубіла в своєму хронічному голоді й апатії і з непевністю дивилася у майбутнє. На території Пакістану залишилось 20 мільйонів індусів, в Індії — 30 мільйонів мусулман.

Що буде з ними?

Події в Пенджабі.

Члени змішаної іndo-мусулманської комісії, що мали визначити кордон між домініонами в Пенджабі (північно-західна Індія), не могли прийти до згоди, і під британський голова сер Сіріл Радкліф, вирішивши справу на власну відповідальність, поспішно повернувся до Англії. З двох головних міст провінції Лягер відійшов до Пакістану, а Амрітсар до Індії. В Лягорті залишилось 250.000 іndo-сікської меншості; в Амрітсарі 250.000 мусулман. Лінія Радкліфа розділила

традиційні сікські землі й храми, що лежать між обома містами. Роздратовані войовничі сікхи почали організовано «розв'язувати» проблему мусулманської меншості в своїй старовинній столиці Амрітсар. Мусулманські будівлі запалали, вулиці залили кров. В Лягорті мусулмани взялися за відплату.

Ганді поститься знов.

Стурбований братовбивством старий індус Ганді поклявся дожити решту своїх днів у східній частині Пакістану; 4. вересня він закінчив лімонадою й рослинною юшкою свій триденної піст протесту проти оргії насильства. В Калькутті зализна самодисципліна Ганді спровокає враження. Мусулмани й індуси покидали зброю й обіймались біля порогу будинка Ганді. Але добровільний піст Ганді навряд чи мав би якийсь вплив у Пенджабі, де не постяться тепер лише коршуни.

За перші три тижні незалежності Індії число втікачів досягло 2.000.000, число загиблих — 200.000. По шляхах, що перетинають родючі поля Пенджабу, пересуваються колони втікачів. Одна з таких колон, що нараховувала 80.000, простяглася на сто кілометрів. Осторонь шляхів горять села. Кризиці міст переповнені трупами.

В одному з віддалених районів Пенджабу мусулмани перерізали всіх іновірців. З 120.000 врятувалось від знищення лише 1500. Вони підійшли до річки Раві і в розpacі чекають на якусь можливість перейти її, але можливості нема, бо розлютовані мусулмани захопили єдиний міст і всі човни. На замулених берегах річки розкидані трупи, хто пробував переплисти швидкий потік.

Урядовці Пакістану й Індії робили все можливе, щоб забезпечити втікачів транспортом і захистом. Але потяги приходили до міста призначення переповнені трупами чоловіків, жінок і дітей, забитими в дорозі. Військова охорона бувала чи замала, чи занадто мстива. Прем'єри Індії й Пакістану Пандіт Негру й Лікат Алі Хан п'ять днів обіздили Пенджаб, намагаючись утихомирити паніку. Голодні, знедолені втікачі проклинали їх.

Пакістан просить допомоги.

З Індії немає точних статистичних відомостей про перебіг подій у Пенджабі, але припускають, що в дорозі до нової батьківщини є майже 4.000.000 втікачів. Кожний тиждень приносить новини про дальші масакрування; доці й повінь на ріках та озерах збільшують злигодні, доводячи стан до справжньої катастрофи. Минулого тижня уряд Пакістану звернувся до Британії й домініонів, щоб допомогли розв'язати проблему насильства. З цього приводу між урядами домініонів почалися переговори, але новий індійський уряд поставився до ініціативи Пакістану гостро негативно, вбачаючи в ній спробу скинути з себе відповідальність, і відмовився допустити на свою територію невтральних спостережників що мали б дозвісти про ситуацію Об'єднаним Націям. Політичний бік ускладниться економічним. Пакістан був одним із найродючіших сільсько-гospодарських країв британської Індії. Його відрив означає для мільйонів населення Індії голод. Не зважаючи на енергійні заходи нового індійського уряду, що організовував ефективну систему розподілу харчів, поповнити величезний брак двох основних засобів харчування Індії — рижу й пшениці, що досягає мільйонів тонн, немає ніякої можливості.

Отже не дивно, що навіть «непротивленець» Ганді заявив, що в разі дальшої незгоди між Індією й Пакістаном у недалекому майбутньому може спалахнути війна. Така війна привела б до хаосу в усій південній Азії, що поставив би під загрозу світовий мир.

П. Т.

Щоб уникнути переслідувань з боку мусулман, сікхи тікають із Пакістану до Індії. Під час утечі багато з них загибають у сутичках з мусулманами.

Кастові проблеми Індії

Індійський кастовий лад — це система, що розподіляє населення на безліч відносно малих суспільних одиниць. Кожна така суспільна одиниця замкнена сама в собі, але з'єднується з іншими одиницями для певних цілей, чи то в сільському господарстві, чи в промисловості, чи в інших професіях.

Люди, що належать до певної касти, лише в її межах можуть їсти, пити, палити та одружуватись. У кожному селі, заселеному різними кастами, хати згруповані за кастами. Існують кasti, що залежно від свого фаху або походження стоять поза межами індійського суспільства; ці «зовнішні» кasti, або парії не сміють мешкати в селах, користуватися сільською криницею, посылати дітей до сільської школи; їх діти мусять сидіти на шкільному подвір'ї, щоб не забруднювати дітей «внутрішніх» каст.

Вважають, що в Індії існує більше 300 тис. різних каст. До де яких належать лише кілька сотень душ, до інших кілька мільйонів. Вільшість ділиться ще на «підкасти» — почали також замніти в собі одиниці; члени різних підкаст можуть одружуватись, але у всіх інших практичних потребах вони суворо відокремлені.

Розділові лінії між різними кастами передбирають дуже різноманітно — доземно й поземно. Звичайно в кожній окрузі країни можна скласти список каст за їх соціальним значенням і привілеями; але такий список не буде дійсним для іншої округи; спільним буде лише те, що всюди на горі цієї суспільної драбини стоятимуть браміни. Цей список доводиться час від часу змінювати, бо деякі кasti іноді підвищуються в своєму значенні.

Парадокси

Проте, мусимо завважити, що таке підняття абсолютно неможливе для людини окрім від її касти. Якщо людина народилася в певній касті, вона лишатиметься в ній до кінця свого життя незалежно від своїх бажань. Її місце в суспільстві, одруження, коло її друзів — усе це раз назавжди встановлено в момент її народження; змінити в своїй долі людина не може нічого. Якщо вона мала нещастя народитися в касті, що її традиційний фах вважають за «нечистий», то ця пляма лишається навіки. Якщо людина належить до касти праль, її не будуть терпіти в поважних індійських колах, хоч би вона ніколи в своєму житті не випрала жодної сорочки.

«Індія не потребує високочнів», — кажуть індуси. Багатий освічений громадянин з низької касти може, наприклад, тримати в себе бідного браміна за кухаря, бо майже всі кasti мають право їсти страви, виготовлені брамінами, тоді як брамінам заборонено їсти будьщо, виготовлене не брамінами. Але коли дочка багатія втече з цим кухарем, то тут утратить свою репутацію кухар, зв'язавшися з особою нижчої касти. Він муситиме нести соціальну кару, його зневажатимуть, хоч би він і покинув свою коханку.

Кастовий лад не примушує людину держатися традиційної професії своєї касти, але надзвичайно ускладнене вибір всякої іншої професії. Тому поділ на касти становить проблему, що стане на перешкоді індустриалізації Індії. З другого боку, цей лад дає можливість найрізноманітнішим племенам, різним за расою, звичаями й потребами, існувати в єдиній державі. Якраз цей аспект кастового ладу — ключ до його успіхів у минулому.

Він був корисним, бо надавав суспільству великої стабільності та можливості прийняти до себе безліч напасницьких і потенційально загрозливих народних елементів. Дж. Молоні зауважує, що кастовий реєстр під час перепису населення 1911 року в Мадрасі виглядав приблизно так, як розподіл населення Англії на родини норманського походження, на позитивістів, лордів, вегетаріянців, священиків, торгівців залізом, шотландців та комуністів. Це спостереження дас вдалу картину різноманітності причин, якими пояснюється походження індійських каст.

Звіт про перепис населення 1941 р. відкинув старе складне реєстрування й поділив населення Індії на такі катеропії: т. зв. «виштовхнені» індуси, або парії, інші індуси, тобто парії, мусулмани, християни, сікхи, джайни, парси, буддісти, жиди, особливі племена і нарешті всі інші. Менші кasti не становлять важкої проблеми: деякі з них, як, наприклад, джайни стоять так близько до правовірних індусів, що можуть брати участь в їх суспільному й політичному житті. Навіть вогнепоклонники-парси, послідовники Заратустри, що жодною мірою не зв'язані з індусами, досить легко входять до політичної структури країни. Ще більше можна сказати це про сікхів, що походять від індусів, але різняться від них релігією, бо відкинули кастовий лад і не визнають брамінів. Зовсім інна справа з «зовнішніми кастами» та мусулманами.

Нижчі кasti здаються іншим заплямованим. Часом самий вигляд таких «заплямованих» може викликати забруднення, що його треба зчищати з себе складним ритуалом омивання та каяття.

Деякого прогресу в перевихованні народних мас уже досягнуто, але не можна сподіватися, що на протязі одного покоління відпадуть пересуди, які існують уже 5.000 років.

Іслам і індуси

Майже тисячу років тому вдерлися до Індії мусулмани. Переселення мусулман до Індії тривало до часів царства великих моголів у XVI столітті. З цього часу мусулмани складають чималу частину населення Індії. Вільшість становлять вони тільки на північному заході та в східній Бенгалії; вони розпорощені по всій країні і чимало додали свого до типової культури Індії. Найбільша їх вкладка в архітектурі, орнаменті, садівництві й меліорації країни, в літературі, в податковій системі та у винаході й уживанні паперу.

Якщо пригадати, що Індія прийняла й абсорбувала безліч племен — гунів, скитів тощо, якщо пригадати, що в Бомбеї окремою індійською кастою живуть нащадки племені бені — ізраель та в такому самому становищі кілька християнських племен у Бенгалії, можна було сподіватися, що й мусулмани, які походять здебільшого від індійських предків, прийдуть тут до спокою і братимуть участь у житті різних індійських каст. Але безперервні заколоти, що вибухають в Індії, доказують, що так не сталося.

Причина цього полягає, мабуть, у тому, що ввесь спосіб життя мусулманів разоче контрастує до релігії індусів. Індійці вибрали в себе чуже, іслам хоче схилити чуже до себе та робити прозелітів. З індійцем можна об'єднати майже кожну релігію, іслам не має такої терпимості. Індійці політеїстичні, якщо дивитися поверхово, іслам яскраво єдинобожний — «нема Бога, крім Аллаха, і

Мохаммед — його пророк». Індійці дозволяють зображення багатьма способами своїх богів, іслам забороняє образотворчі мистецтва, навіть зображення тварин. Індійці підкреслюють пошану до кастового ладу, іслам його відкидає і вчить, принаймні теоретично, що всі люди рівні перед Богом. Для брамінів там немає місця.

Індуси визнають брамінів спадковими жерцями й шанують їх як Бога в людському образі; мусулмани вважають цю науку за блазніство, а на муля висвячують лише на підставі спеціального добору й вишколу. Для індусів рогата худоба — це святыни; мусулмани мають священний обов'язок приносити худобу в жертву в особливих випадках.

Це останнє протиріччя в деякому розумінні найтіжче. Коли арійські поклонники сил природи завоювали Індію (2000 р. до Р. Х.), вони жертвували худобу своїм богам. Але в «Ведах», що повстали кілька століть пізніше, вірним з'ясовувалося, що ці жертві недоречні, бо вони збуджують простий народ. Сьогодні всі індуси обурюються проти них, але для мусулмана це — побожна дія. Ця ідеологічна розбіжність між обома групами створює серйознішу перешкоду до співпраці, ніж будь-які господарські міркування. До цього додається ще психологічний момент, що мусулмани прийшли до Індії як завойовники. Англійці перейняли індійську імперію не стільки від індусів, як від великих моголів.

Дж. Г. Гаттон, професор соціології та антропології Кембріджського університету

Перевопненими поїздами мусулмани тікають від сікхів з Нового Делі до Пакістану. Легко зрозуміти, чому при нападах на такі поїзди буває забито й поранено великі кількості людей.

Джонні награє!

Липень 1889 р. Рік великої світової виставки в Парижі.

В блискучому «місті світу», в першому місті Європи зустрічаються люди всіх націй і рас. Також і брунатні та чорні з колоній Франції. Усюди бачиш їх у мальовничих убраних; на головах бурнус або фес, якщо не ще більш «драматичне» та дике головне убрання, що стало моделем елегантним парижанкам для їх капелюшків «а ля Альжір». Дехто з синів гарячого сонця взагалі має великий успіх у жінок. Та й не диво: подивіться тільки на ці фігури, на цю расу! На темперамент!

Не можна заперечувати, що ці чоловіки мають свої переваги. Але одна річ смішила

Джаз великого міста...

усіх, від доброго паризького міщанина до найексцентричішого денді, від дами світу до маленької мідінетки, що кокетливо всміхається у відповідь на жадібні погляди шоколядового велетня в торбані, — це музика чужинців! Ні, тут справді можна сміятись до смерті! Коли вони проходять вулицями світової виставки, ці дики банди — так, банди, це єдина правильна назва, — коли вони йдуть із своїми, мов діжки, барабанами й гатять у них руками; коли піднімуть свій галас, що роздирає душу й вуха, то як тут не сміятись? Особливо, коли придивиться до серйозних облич цих дивовижних людей і зрозуміти, що цей галас, де можна почути крики мавп первісного лісу, виття шакалів і шипіння змій, скавуління псів і хрипіння папуг, вони вважають за справжню музику. Тут можна тільки сміятись, а надто, коли пригадаєш мелодії Жан-Жака Оффенбаха, що все ще чають увесь світ, ті легковажні, примхливі мотиви, що іскряться й поблизу, як шампанське! Коли хочеть бути серйознішими, пригадайте собі Мейербера й Вагнера, що його зірка стоїть якраз у зеніті. Це справді мелодії, це справді мотиви, дійсно музики, але те, що ті хлопці тут показують, це якраз пряма противідність, це просто гвалтування слуху!

Через 30 років.

Закінчилася перша світова війна. В календарі стоїть 1920 рік.

В Парижі, переможному гордому Парижі, куди жодного варвара-гугна нога не ступила, хоч як заливалися кров'ю французькі

чоловіками під сорок років з авантурницько підкрученими вусами, — похитують головами й недвозначно постукують пальцями по лобі. Вони пригадують собі тодішню негритянську музику. Але добрих дідусяв ніхто не питає, так само добрих бабусь, що їх тоді так жахливо хвилювали баньки негритянських очей, як вираз цілковитої віданості цих «чудових дітей природи».

Тепер тон завдають танцівники на майданчику, що під пронизливу мелодію виробляють такі самі пронизливі екзотичні рухи або — на думку добрих бабусь — просто непристойні рухи. Їх тон — це тон тієї негритянської музики, що яттриє, шарпає, збуджує нерви. До неї потрібні спеціальні інструменти, як цей саксофон, наприклад, що його раніше взагалі не бачили.

І при всіх цих диких корчах своїх танцівців вони мають такі самі смертельно серйозні обличчя, як колись негри. Колись так само танцювали негри під пекельний галас своїх там-тамів. Пардон, тепер змінилася картина, тепер треба казати інакше, тепер це звуться — прошу, не соромтеся — танцювальна музика!

Цей танець, наприклад, звуться фокстрот, тобто «крок лиса». Він має зображені ковзький біг лисиці. Музика додає до нього звукові вказівки. Сказати, що музика «дає тон», буде занадто перебільшено.

Як дійшли раптом білі люди в Парижі, в Лондоні, Берліні чи Нью-Йорку до того, щоб

Джаз чорношкірої Африки...

рівнини, — вже знов панують чари блискучого життя, немов би йому ніколи не перешкоджала загрозлива близькість жахливих канонад.

Перші дні травня; Париж смеється, Париж живе, Париж насолоджується весною. Всюди танцюють: в бульварних каварнях, подекуди при осійній прекрасній погоді просто під шовковим блакитним небом.

Але що танцюють?

Та це ж зовсім не чарівні мелодії Оффенбаха чи Штрауса, чи якогось французького або італійського композитора! Це... це якесь хрипіння, стукотіння, розпилювання, виття, скавуління! Потім у цей дикий ритм вриваються бризки роз'ятрених пристрасних тонів, пристрасне завмірання. Звуки походять з якогось невідомого досі інструмента...

Добре дідуся, що в 1889 році, коли Париж міяв у блиску світової виставки, були ще

сприймати серйозно те, що вони колись висміювали як чисту протилежність до всякої музики? А вони висміювали це не тільки в Парижі, а всоди, де лише чули ці звуки.

Тепер їх приймають серйозно не тільки як музику до танцю, але і як концертну та розважальну музику. Чи вони збожеволіли? Чи війна їх так переробила? Може, свист куль, виття гранат, вибухи бомб та вся пекельна завірюха гураганного вогню в окопах надала їхнім рухам смаку до нових тонів?

Певно, це могло також додати дещо до того, що людина може тепер слухати звуки, які раніше вона приймала б за образу для вух. Але тут було дещо інше. А саме — війна оголосила сутність усіх речей. Передні фасади завалилися і зовнішні поверхні брутально стягнулися, серед білого дня, серед жаху й огиди боїв прокинулись бажання й

Пригоди Марк Твена

В 1857 році 22-літній Самюел Клеменс був лоцманом на Mississipi. Його обов'язком було проводити корабель між численними мілінами та підводним камінням. Матрос міряв глибину, і, коли вигукавав «марк твен!» (двоє мірки), лоцман зізнав, що перед ним небезпечне місце.

«Я був свіжим, молодим журналістом, — оповідав Клеменс пізніше, — і мені треба було вибрати для себе «ном де Ґер» (бойове ім'я). Я просто застосував для цього лоцманський термін. Хто розуміє, що значить «марк твен», буде обережно читати мої писання, знаючи, що може наштовхнутися під спокійною водою порожньою балаканини на гострий камінь правди».

Кіно-варіант біографії Марк Твена здався мені неточним, підсоложеним; тому я взявся його перевірити. Поки я скаменувся, що роблю, я вже перечитував «Тома Сойера» та «Гека Фінна», що зрештою не було неприємним. З цієї нагоди мені згадалось оповідання про англійця, який збив з пантелику Марк Твен словами: «Я б заплатив десять тисяч, щоб тільки не читав був «Гека Фінна». Потім додав, посміхаючись: «Bo в такому випадку, я міг би тепер мати насолоду читати його вперше».

Марк Твен нажив маєток на своїх книжках, потім збанкрутував, спробувавши стати видавцем, і знов розбагатів завдяки новим писанням та багатьом казково-успішним виступам. Ясна річ, фінансові труднощі не

інстинкти, раніше ретельно приховувані як неприйтійні. Зродилася ненависть до форм, що затискають справжнє вільне й ненідмальоване життя, те життя, що його символом була дика природа і її діти. Захотілося первісних почуттів, примітивності й наївності, екстази, вільного панування інстинктів.

А що Європа в своїй останній витонченій і втомленій вишуканості нічого подібного дати вже не могла, люди вхопилися за первісні звуки, що дзвеніли з тропічних хащів; за ритми, що в них корчилися члени-дикунів, коли вони справляли свої танцювальні оргії. Були створені для цього інструменти й рухи, що давали змогу виразити ці почуття та перенести їх на паркет танцювальних заль. У цьому бачили нове життєве почуття і в нестримному пориванні віддавали йому данину, не знаючи, що таке «відновлення» насправді було лише останнім витонченням занепадницької культури.

Джонні грав; нестяжний вихор негритянського банджо викликав у білих екстасичний транс.

Наступило царство джазу, що витончено скопив звуки негритянської музики й культивував її для європейських вух. Це була реакція на формалізм, потяг до спрощення, що виступав у малюванні та скульптурі як кубізм чи експресіонізм, а в високій музиці знайшов свій вираз в атональності.

Негритянська музика, як така, сьогодні вже належить до минувшини. З неї повстало нова музика, що відзначається різноманітністю, кольоровістю, сильними контрастами в змішуванні тонів, своїм електризуючим ритмічним впливом, своюю енергією та близьким. Це вже чиста музика нервів, відмінна від колишньої музики емоцій. І цим вона цілком відповідає нашому матеріалістичному світові.

Може бути, що нас урятує, як це вже про рокували, новий сильний рух до духовності, до душі. Тоді її музика змінить ці ритми, що підхвісують наше тіло, і в мові звуків повстане нова гармонія, що відповідатиме однаковою мірою нервам і почуттям.

Н. Баварський

могли збудити в ньому любові до банкірів. «Банкір, — казав він, — це людина, що позичає вам парасоль у безхмарний день і вимагає повернути його негайно, як тільки впаде перша крапля дощу».

Він вигадав анекдот про директора банку, якому відомий паризький артист зробив чудове штучне око.

«Твен, — звернувся нібито цей пан, — ви потребуєте 5.000. Я дам вам цю суму, якщо ви зумієте вгадати, яке з моїх очей штучне».

«Звичайно, ліве! — скривив Твен. — Во в ньому можна бачити хоч іскорку людяності, чого так бракує правому». Іншого разу Марк Твен спробував позичити книжку в свого сусіда-банкіра.

«Читайте тут, — сказав банкір, — я взяв собі за правило не випускати книжку з хати».

Наступного ранку банкір прийшов позичити косу.

«Дуже радо, — привітно промовив Марк Твен, — але вам доведеться косити тут. Я маю правило, не випускати коси з двору»...

На одному з своїх виступів він сказав: «Якщо ви знайдете напівздохлого пса й вигодуете його, він вас ніколи не вкусить. Це основне, чим песь відрізняється від людей».

Жінка Марк Твена, що походила зі східних штатів, — а він її дуже любив, — славилась високою моральністю. Тож не диво, що її коробив барвистий лексикон Твена, вихідця з Заходу; вона часто намагалася цензурувати найризикованіші місця в рукописах свого чоловіка. Але її найкращі наміри ламалися об відомі риси характеру Марк Твена.

Якось під час голення він порізався і після цього п'ять хвилин сипав прокльонами. Щоб присоромити його, жінка повторила всі його неприйті вирази. Твен уважно вислухав і промовив: «Знаєш, моя люба, слова ти справді повторила чудово, але за ними не відчуваєшся душі».

Раз Марк Твен вирішив піти з жінкою на виступ Сари Бернард. Потім, що найдешевший квиток коштує три долари, жінка наростила галасу: «І після цього ти можеш казати, — вигукувала вона докірливо, — що ти не в стані збільшити місячну платню нашим бідолашним служницям на три долари? Зараз же однеси ці шість доларів до кухні й віддай дівчатам». Твен покірно послухався. Дівчата додали до шести доларів ще чотири з власних щаджень і купили першорядні квитки на виступ Сари Бернард.

Згадуючи свого батька, Марк Твен оповідав: «Коли мені було двадцять років, я вважав свого батька за найдурнішу людину в світі. Коли ж я дожив до тридцяти, я з подивом помітив, наскільки старий порозумнішав на протязі останніх десятьох років».

Під старість Твен мав дуже імпозантний вигляд. Якось, коли він прогулювався в парку, до нього підібгла маленька дівчинка й спітала, чи може вона з ним погуляти.

Зворушений Марк Твен цілу годину оповідав їй казки, а тоді дав гріш і промовив: «Тепер біжи додому, а я виростеш, можеш хвалитись, що колись гуляла з самим Марком Твеном». — «З Марком Твеном? — перепітала дівчинка й вибухнула плачем. — Я думала, що ви Буффало Біл! (герой ковбойських кінофільмів)».

Твен одержував з усього світу силу фотографій і листів; йому писали, що пан такий і такий схожий на Марк Твен, як викапаний; фотографія, мовляв, може че доказати. Для таких випадків Твен заготовував надруковану відповідь: «Дуже дякую за Ваш лист і за фото. На мою думку, Ви справді більше, як хто інший, подібні до мене. Я б сказав, що Ви більше схожі на мене, ніж я сам на себе. Я навіть збираюсь користуватися Вашим фото при голенні замість дзеркала».

З подякою Ваш С. Клеменс.
Переклав Ю. Б.

В Мельбурні (Австралія) на вулицях відбулося змагання на витривалість у танцях.

Виbrane думки

Єдина різниця між святим і грішником у тому, що святий має минуле, а грішник майбутнє.

Оскар Вайлд

Чоловіки одружується тому, що втомлені, жінки тому, що цікаві; і ті й ті розчаровуються.

О. Вайлд

Чоловіки завжди бажають бути першим коханням жінки. Жінки мають витончений інстинкт: вони воліють бути останнім коханням чоловіка.

О. Вайлд

Я нічому не можу чинити опір, за винятком спокуси.

О. Вайлд

Моральним буває те, після чого ви почуваєте себе добре, аморальним те, після чого ви почуваєте себе погано.

Ерист Гемінгвей

Жодний народ не зможе процвітати, поки не зрозуміє, що обробляти поля так же почесно як і писати поеми.

Вашингтон

Людина єдина тварина, що червоні або потребує цього.

М. Твен

Тільки президенти, редактори й особи з солітером мають право вживати «ми» в передовицях.

М. Твен

Політики подібні до коней — вони не вміють пристойно ходити без шор.

А. Франс

Я не погоджуєсь з тим, що ви говорите, але я буду захищати до смерті ваше право говорити це.

Вольтер

Бороніть мене від моїх друзів, від ворогів і буду сам боронитись.

Вольтер

Той не має друзів, хто не мав ворогів.

Теннісон

Сорок — старий вік молодості, п'ятдесятимолодий вік старости.

Віктор Гюго

Найбільш ефективною водною силою в світі бувають жіночі сльози. Вільсон Міцнер

Жодній жінці не можна нарікати, що вона не гарна 16 років, але вона мусить сама на себе нарікати, коли вона негарна сорока років.

Фра Уппо

Щоб пізнати хиби дівчини, похваліть її перед її приятельками.

Б. Франклін

Приказка — це коротке речення, засноване на довгому досвіді.

Сервантес

Середньовічний роман

1. Розкрита таємниця

Була ніч. У величному феодальному замку Клюгенштайна панувала тиша; 1222 рік наближався до кінця. Далеко під самим верхом найвищої вежі замку блистало самотнє світло... Там відбувалась таємна нарада. Поринувши в глибоку задуму, сидів суворий володар Клюгенштайн у своєму урядовому кріслі. Незабаром він ніжно промовив:

»Моя доню!«

Молодий чоловік шляхетного вигляду, одягнений з голови до п'ят у лицарський панцир, відказав: »Говори, тату!«

»Моя доню, прийшов час відкрити таємницю, що обплутала все твоє молоде життя. Знай же, що походила вона з певних причин, які я зараз хочу виявити.

Мій брат Ульріх — великий князь Бранденбургу. Наш батько на смертному одрі повелів, що коли в Ульріха не народиться юдного сина, то спадок має перейти до моого дому, застерігши, — якщо в мене народиться син. І далі, у випадку, коли б ні в одного з нас не було сина, а лише дочки, тоді спадок мав перейти до дочки Ульріха, якщо вона виявить свою чесноту. Коли ж вона цього не зможе, тоді спадок дістане моя дочка, якщо вона без закидів збереже своє чесне ім'я.

І тому я і моя стара дружина гаряче молилися, щоб Бог подарував нам доброго сина. Але наші молитви були марні. Народилася ти. Я був у розpacі. Я побачив, що величезна здобич вислизала з моїх рук, прекрасна мрія зникає. А я був такий обнадієний!

П'ять років жив Ульріх подружнім життям, а його жінка все не народжувала ні спадкоємця, ні спадкоємниці. »Чекай же, — сказав я собі, — не все ще втрачене. Спасення ідея прийшла мені на думку. Ти народилась опівночі. Лише лікар, повитуха, та шість служниць знали про твою стать. Не минуло й години часу, як я всіх їх перевішав. Наступного ранку все баронство божеволіло з радості, коли оголосили, що в Клюгенштайна народився син — спадкоємець могутнього Бранденбургу. Отже таємницю тримали добре. Сестра твоєї власної матері няньчила тебе, і з того часу ми нічого не боялися.

Коли тобі було десять років, в Ульріху народилася дочка. Ми зажурілись, але надіялися на добре наслідки кору, лікарів або інших природних ворогів дитинства, проте завжди розчаровувались. Вона жила, вона виростала — прокляття на її голову! Але нічого. Ми безпечні. Бо, хе-хе-хе, хіба ми не маємо сина? І чи наш син не майбутній князь? Чи не так, наш улюблений Конраде?, — бо на жінку двадцяти восьми років, якою ти є, моя дитино, ніяке інше ім'я ніколи не впало.

Тепер надходить час, коли вік кладе свою руку на моого брата і він стає кволим. Він піклується державою, отже він хоче, щоб ти прийшов до нього і був фактичним князем, проте ще не офіційним. Твої слуги готові — ти від'їжджаєш сьогодні ввечорі.

Тепер слухай! Пам'ятай кожне слово, що я кажу. Є закон, такий старий, як сама Німеччина, що коли б яка жінка сіла хоч на одну хвильку у велике князівське крісло в присутності людей перед тим, як її остаточно коронують, — вона мусить умерти! Тому запам'ятай мої слова. Вдавай покору. Видавай свої накази із прем'єрського стіль-

ця, що стоїть біля підніжжя трону. Роби це аж доти, поки не будеш коронованою й безпечною. Не заради того, щоб твоя стать не виявилася, а тому, що робити все з таємною обережністю, яка тільки можлива в цьому зрадливому житті, — це ж частина мудрості.

— О, мій татку! І для цього має життя було брехнею! Це те, задля чого я мусіла оббріхувати мою кузину в її правах? Пожалій мене, татку, пожалій твое дитя!

— Що, паскуднице! Це така мені дяка за те, що мій розум випрацював для тебе? Клянусь кістками моого батька, що ця твоя скіглива чутливість хоробливо впливає на мій настрій.

Готуйся бути князем негайно й стережися, якщо перешкодиш моїй цілі.«

Але досить цієї розмови. Вистачить для нас знати, що умоловання, благання й сльози шляхетної дівчини нічого не допомогли. Нічо не змогло зворушити незламного старого князя Клюгенштайна.

Отож врешті з тяжким сердцем дочка побачила, як брама замку зачиняється за нею і вона від'їжджає, оточена лицарським почтом озброєних васалів та бравим почтом найманців.

Старий барон після від'їзду дочки довго ще сидів мовччи; потім повернувся до своєї зажуреної жінки й сказав:

— Пані, здається наші справи посувануться чудово. Вже повні три місяці минули з того часу, як я послав кмітливого, гарного графа Летціна з диявольською місією до дочки моого брата Констанції. Коли б він схібив, ми були б це цілком у безпеці, а коли йому пощастило, то ніяка сила не зможе перешкодити нашій дочці бути княгинею.

— А мое серце повне недобрих передчуствів. Але, може, ще все буде гаразд.

— Ціль, жінчино! Лиши квіління совам. Іди собі спати та сни про Бранденбург і велич!

2. Радість і сльози

Через шість днів після подій, про які оповідалось вище, блискуча столиця князівства Бранденбурзького сяяла військовою пишністю й шуміла радощами людських натовів, ентузіастів Конрада — молодого наслідника корони. Серце старого князя було повне щастя, бо вродливий Конрад своєю вишуканою поведінкою відразу здобув його любов. Великі залі палацу наповнилися шляхтичами, що хотіли привітати Конрада і, здавалося, все так просто й радісно робили, що він відчував, як увесь його страх і сум зникає, даючи місце солідному задоволенню. Тим часом у віддаленому мешканні відбувалася інша сцена. Коло вікна стояла єдина князева дитина панна Констанца. Її очі були червоні й напухлі від сліз. Вона стояла сама...

Прийшов падлюка Летцін — пропало князівство! Я не могла спочатку вірити, та ба! Це правдоподібно. А я так його кохала... Я насмілилась його кохати, хоч знала, що мій батько — князь ніколи б не дозволив мені з ним одружитися. Я його кохала, але тепер я його ненавиджу! Всією свою душою ненавиджу його!!! О, що стається зі мною? Я пропала, пропала, пропала! Я здурію!«

3. Інтрига зав'язується

Швидко промайнуло кілька місяців. Усі чоловіки виголошували хвалу правлінню

молодого Конрада, вихвалили мудрість його наказів, милосердність вироків та скромність, з якою він поводився в своїй великій службі. Старий король скоро все віддав до його рук, сидів збоку та з гордим задоволенням слухав, як його наслідник з місця прем'єра видавав накази від корони. Здавалося, що той, хто всім люблений, хвалений і гонорований так, як Конрад, не міг бути ніким іншим, як тільки щасливцем. Але, надіво, він не був щасливим. Він з тривогою помітив, що принцеса Констанца почала його любити! Любов решти світу була щасливою долею для нього, але ця лякала його. Крім того, він побачив, що князь також відкрив пристрасть своєї дочки і вже мріяв про їхнє одруження. Кожного дня щось з глибокого суму, що був на лиці принцеси, — зникало; кожного дня надія та оживлення випромінювались яскравіше з її очей і час від часу на її такому засмученому лиці появлялися навіть мінливі посмішки.

Конрад був вражений. Він гірко проклиав себе за те, що піддався інстинктові й потоваришував з особою його власної статі тоді, коли він був новаком і чужим у цьому палаці, коли він був сумний і тужив за симпатією, яку може дати або відчути тільки жінка. Тепер він почав уникати своєї кузини. Але це ще погіршило справу, бо цілком звичайно: що більше він уникав її, то більше вона з'являлася йому на дорозі. Спочатку він дивувався, а далі це його схріважило. Дівчина часто навідувалася до нього; вона полювала за ним, вона траплялася йому у всякий час, у всіх місцях вночі так само, як і вдень.

Так не може продовжуватися далі. Увесь світ говорив про це. Король був заклопотаний. Відний Конрад виглядав, неначе привид, від страху та великого розпачу. Одного дня, коли він вислизнув із передпокою й затримався коло картиної галерії, Констанца сміло стала перед ним і, скопивши обидві його руки в свої, вигукнула:

— О, чому ви уникаете мене? Що я таке зробила, що я сказала, що втратила вашу прихильність до мене, бо напевно я це якось зробила? Конраде, не погорджуй мною, зжалася над змученим серцем! Я не можу, не можу довше тримати слова невимовленими з побоюванням, що це вб'є мене, — я люблю тебе, Конраде! Погорджуй мною, коли ти мусиш, але я не могла цього не сказати.

Конрад онімів. Констанца завагалась на якусь хвилю, а потім, хибно зрозумівши його мовчанку, з шаленою радістю в очах заскинула свої руки на його шию й сказала:

— Ти злагіднів..., ти можеш любити мене, ти будеш любити мене! О, ти будеш мій власний, мій обожнюваний, Конраде!..

Конрад голосно зіхнув. Хороблива блідість розлилася по його виду, і він затримався, як осиковий лист. В розpacі відштовхнув бідну дівчину від себе й скрикнув:

— Ви не знаєте, чого просите! Це ніколи, ніколи неможливе.

Потім він зник, як злочинець, лишивши принцесу приголомшеною від здивування. За хвилину після цього вона плакала, аж захлиналася.

Конрад у своїй кімнаті теж плакав. Обоє були прибиті. Обоє бачили загибелі, що дивилася ім у лиці.

За якийсь час Констанца поволі підвелася на ноги й почвалала говорячи:

— Тільки подумати, — він відкинув мое кохання і саме в тій хвилі, коли я думала, що його жорстоке серце зворушене. Я не ненавиджу 'його! Він відштовхнув мене від себе, як пса.

4. Страшне відкриття

Минув якийсь час. Постійна журба спочивала ще більше на лиці дочки доброго

(Закінчення на стор. 14)

Америка в дзеркалі своїх фільмів

(Фейлетон з «Нью-Йорк Таймз Мегезін»)

Англійська письменниця показує в гумористичному нарисі, як мають виглядати США в уяві пересічного європейця на підставі американських кінофільмів.

Солучені Штати Америки — це маленька затишна країна. Вона складається з трьох штатів: Каліфорнії, Кентуккі й Техасу, невизначені області під назвою «Середній Захід», з частини, що трохи вийшла з меж і відома як «Дикий Захід» та з Нью-Йорку. Раніше існувало іще штат Джорджія, але це стара річ з історії; столиця мала якесь грецьке ім'я — Атланта чи Атлантіс — і там відбувся якийсь бій.

Каліфорнія — це штат, де живуть кінозірки, там є місто Голлівуд і сила порожнього простору. Кентуккі служить для розведення коней; найліпші стадарники — це хлопчицька-підлітки. Техас населений високими чоловіками в білих крисатих капелюхах і кратчастих сорочках. Ці чоловіки самі скручують собі цигарки й говорять гутяно. Їх зайняття не цілком ясне, здається, — це крадіж худоби й гра на гітарі, але в кожному разі вони не дуже поспішають і багато швидко видають поза межами своєї округи.

Середній Захід — це дуже прimitивний край, і всі тамешні люди виглядають дуже широкосерді й наївно. Чоловіки жують соломинки й потребують жахливо багато часу, щоб висловити найпростішу думку. Дівчата — свіжі й рожеві, багато мріють і носять розмальовані перкалеві сукні.

Дикий захід сьогодні вже не той, що раніше. Все ж таки там існує дивовижне природне явище: там завжди заходить сонце. У весь край, правда, трохи розм'якшився з того часу, як звільнився від індійців, навіть ковбої мають сьогодні вишколені голоси.

Нью-Йорк лежить позаду статуї свободи й складається з двох частин — з Брукліну й Бродвею. Всі люди в Нью-Йорку або страшно багаті, або жахливо вбогі. Страшно багаті живуть у літніх будинках, серед садків на дахах хмарочосів. Це дає їм ту вигоду, що можна бачити з вікна Бруклінського міст; за цим мостом люди живуть у зліденних сутеренах.

Нічого нічого не робить в Нью-Йорку перед початком смеркання. Тоді страшно багаті візають у горностаєві шуби або фраки й білі краватки, щоб розпочати свій робочий день у нічних льокалях і барах. Також і жахливо бідні розпочинають свою денну працю. Працюють в Нью-Йорку переважно поліцісти та власники крамниць делікатесів. Дівчата всі красуються в ревіях.

Це в головних рисах географічний поділ Америки. Інші цікаві місця: Чікаго, де гангстери літають по вулицях у чорних панцирових лімузинах і косять кулеметами пішоходів, Бостон, старомодне, вкрите порохом містечко, Вашингтон, дурнуватий і переволнений, Сан-Франціско, де приватні детективи цілій день бігають по березі в тумані, і Атлантик Сіті, де ділові люди зустрічаються на конференціях із своїми бльондинками-секретарками. Історія Америки коротка й легка до запам'ятання. Було дві громадянські війни; нудна бійка з англійцями заради чаю, що швидко закінчилася, і справді елегантська війна між Північчю й Півднем. Північ стояла за право й виграла; Південь програв, правда, але це були міліші люди. Після цього нічого не траплялося до 1917, коли т. зв. «Довгів'язі» (хлопці з тіста) — жартівливі називсько американських вояків у I. св. війні) поїхали до Європи й вигралі війну.

7. грудня 1941 року «япошки» напали на Перл Гарбор і т. зв. «Джі-Ай» (скорочення,

«видані урядом» — жартівливе називсько сучасних американських вояків) мусили виїхати на Тихий океан, щоб завдати макакам перцю. Кожний американець повернувся звідти додому з медалями й утратою пам'яті. Америкою керує президент і сенатори. До цього часу було три президенти: Джордж Вашінгтон, Еберегем Лінкольн і Теодор Рузвелт... перепрошую, недавно виявилось, що був ще четвертий президент, якийсь Вілсон; він дуже любив свою родину і часто стояв коло роялю, слухаючи старі пісні. Його ніхто не розумів, і він носив пенсне.

Сенатори — це хитрі, добре випущені чоловіки середніх років у двобортових убраних. Вони або нестерпно дріб'язкові бюрократи, або продажні. Всі політики Америки продажні. Найпродажніші звуться губернатори і живуть з оборони спекулянтів. Так само продажні юристи. Високі поліційні урядовці або продажні, або деспоти та грубяни. Єдиний поліціст Америки, що йому можна довіряти, це — поліціст, що керує вуличним рухом, і то лише тоді, коли він ірландець і зветься О'Салліван.

Країна дивовижно мало заселена. В жодному місті не побачиш більш кількох сотень людей; часто лише дві-три родини. Пересічний склад американської родини — це «пап», «мам», бабуся, син і донька в університетському віці та «юніор», що бував найсимпатичніший, коли спить. «Юніор» уміє також бездоганно говорити свою вечірню молитву. Крім того, він говорить: «Ну, іди, вішайся!» «Ну, давай, цілуї уже його!» «Ах, дурниці» і «Мамо, чому тато більше не приходить додому?»

Люди в Америці завжди чудово одягнені. Вони пересічно переодягаються щодені хвилин. Все, що вони надягають, — нове, бездоганно пошите й свіжо випрасуване. Навіть ковбої носять завжди тільки свіжі сорочки. Ніколи не побачиш чоловіка в зашиті чи зашитанім одязі. Старих речей ніхто не лагодить. Єдина ручна праця в Америці — це плетіння білизни для немовлят.

Будинки збудовані за дуже своєрідним планом — без заднього фронту і без звичайних суміжних кімнат. Найважливіші меблі — це охолодник, шафа та телефон. Американський телефон, що його винайшов кіноактор Дон Амеш, — це одно з сімох чудес світу. В бурю й сніг, в дощ і грозу, в повідь і під час національних катастроф він бездоганно працює. Ніхто не набирає неправильного числа, викликаний завжди вдома, ніколи лінія не буває зайнятою чи сполучення поганим.

Чудово розв'язано в Америці питання служниць, тобто його взагалі не існує. Кожний дім має служницю, і кожна служниця щаслива. Вона ввесь час співає, не потребує вихідного дня; вона ніколи не просить про звільнення. Вона працює з любові до господарів, а не заради грошей.

Можливо, це походить із того, що постачання пересічного американського господарства надзвичайно просте. Люди багато не їдять (за винятком Середнього Заходу). Вони харчуються просто шампанським, коктейлем і віскі, що іх вони мають нескінчені запаси. Легкий сніданок з помаранчевого соку й кави тримає на ногах нормальну дорослу людину до вечора, коли вона або він іде пиячити. Головна ідея відбувається серед ночі в кухні й полягає із склянки молока й холодної курки з холодної шафи. Молодша генерація живе, зрозуміло, виключно морозивом. Фавна Америки складається з коня й шкотського тер'єра; іноді пильне око може помітити на задньому пляні стадо корів, що дико втікають. Квіти обмежуються орхідеями й рожами; ці чудесні рожі не мають колючок, іх можна зривати

голою рукою; вони ніколи не оцівітають і можуть кілька днів стояти в вазах без води.

Улюбленіші національні види спорту — це безбол, бокс і «цмокання» або флірт. «Цмокання» найважливіше з усіх, тому його починають вивчати якнайраніше. Як тільки дівчинка настільки виростла, що й на вулиці підвісистують, а сусідські хлопчики намагаються її цілувати, він посилають до школи, щоб вона відповідно вивчилася флірту. Коледжі, до яких переходять із школи, так упоряджені, що дають можливість продовжити тренінг у «цмоканні». У весь шкільний пляй пристосовано до безперешкодного про-сування в галузі головного фаху.

Більшість коледжів мають у розпорядженні капітанів футбольних команд, щоб допомагати ретельним студенткам у навчанні. Кілька коледжів мають навіть церкви з священиками для одруження за найкоротший термін. Коли здібна дівчина закінчила школу й коледж, вона вже навчилася всього потрібного. Вона вміє, крім «цмокання», ще танцювати «Джітербург», їздити верхи, піти, змішувати віскі з содою й співати охриплім голосом популярну пісеньку. Її уже більш ніколи непотрібно відкривати жодної книжки, тим паче, що в американських домах книжок немає.

Тепер приходить час одружуватись. Найпізніше двадцятьох з малим гаком літ вона одружується з загорілим молодиком, до 2 м. 10 см. зросту, що має добрий вигляд. В нього чарівна посмішка, елегантсько закручене волосся, «ямка» на щоці чи на підборідді і досить нахабна поведінка. Нічого цього вона не помічає, бо вона одружується тільки з метою розважатись. За фахом він може бути мистцем, науковцем чи таємним агентом; він може з пристрастю будувати мости, але в усякому разі він мусить знати в глибині свого серця, що він завжди мріяв про одну едину річ, а саме — розважатись! І розважатись, розважатись за всяку ціну — це вічна й невід'ємна властивість кожного американського громадянина. Це вимагає від обох безперевної концентрації й невтомної витримки в переслідуванні своєї мети в десятках галасливих нічних лъока-лів. Наслідком може бути камера поліційної тюрми, автомобільна катастрофа, екскурсія до суду в справах розлук, народження сина або просто тяжке похімля з льодом на голові. Але як би там справа не скінчилася, розважатись й бавитись — це найбільша церемонія Америки, це священний ритуал національного життя, що увінчує собою все.

Переклав О.І.

Що таке жаргон?

Якось недавно один із читачів, полемізуючи зі мною на мовні теми, в листі до мене пише таке: «...не дай, Боже, щоб ми будували мову так, як будують німці! Та ж у них, що область, то інший жаргон.» (Це він заважає мені, неправильно зрозумівши мою думку. П. К.) Отак часто малокомпетентні в питаннях мови люди називають жаргоном діялектичну мову. Так не раз малокомпетентній вороже наставлені до української мови люди називали жаргоном галицький діялект («галицький жаргон»), виявляючи при тому заневажливе ставлення до цього діялекту.

Все це пояснюється здебільшого нерозумінням значення цього терміну. А від нерозуміння часто буває непорозуміння. Щоб уникнути цього непорозуміння, я примушений буду спинитися трохи на роз'ясненні цього терміну.

Термін «жаргон» походить із французького *jargon* (прованс. *gorgon* — XIII ст., італійськ. *gergon* — XIV ст., *gergo* — XVI ст.) і означав первісно називу злодійської мови. Тепер цей термін уживається з іншим значенням, як позначення понять із галузі професійного побуту. Так, наприклад, німецькі моряки капітана звуть *die Olle* »дідуся«, старшого штурмана — *die Grote* »великий«; молодшого — *die Lüfte* »малий«, кухаря — *Doktor abo Schmeerdef* (*Schmerdieb*) »той, що краде сало«; вся команда корабля — *Gasten* »гости«.

Жаргонна лексика твориться з лексичного складу національної мови або з місцевого діялекту з допомогою звичайних засобів словотворення, зрозумілих тільки членам даної корпорації. Якийсь звичайний стандартний термін замінюється кличкою, образним виразом, що має певне емоціональне забарвлення, на смішливим, іронічним. Дуже цікавий жаргон німецьких студентів, відомий з літературних джерел XVIII ст. Німецькі студенти, що зберегли корпоративні традиції, які сягають ще середньовічних університетів, залишають до складу своєї мови (лексики) явища ширшого професійно- побутового оточення. Студент звє себе *Bursch* — »бурса«, *Bachant* — »син муз«; новий студент має називу *Fuchs* — »лисиця«, *Mutterkalb* — »теля«, *Haushahn* — »хатній півень«. Бюргери університетського міста, що з ними студенти воюють, мають називу *Philister* — »філістимлян«; поліцай — *Schnurbärte* — »вусачі«; жінки — *Besen* — »мітли«, повій — *Buttervögel* »метелики, мушки« або *Privat-Dozentin* — »приват-доценти« та інш.

Особливо поширеній жаргон у військовім побуті, що викликає певні ефективно- забарвлені уявлення. Наприклад, кулемет звуться *Stotterfante* — »зайкувата тітка« або *Drehorgel* — »шарманка, катеринка«; похідна кухня — *Gulaschkanone* »гуляшна гармата«; горохова юшка — *Schrabnell-Supe* (порівн. рос. військ.: шрапнель »перловий суп«); у французів похідна кухня — *tank*.

Отаке значення має жаргон. Але в практиці, на жаль, не розуміючи цього поняття, жаргоном звуть або діялект, або всяку зіпсовану мову. Часто можна чути таку ходячу фразу: »Це не чиста мова, а якийсь жаргон«, розуміючи якуюсь зіпсовану мову. Насправді ж воно не так, бо жаргон — фактично не мова, а спеціально вигадана з метою іронії жарту лексика. І коли людина розмовляє якоюсь не чистою (нелітературною) мовою, то це може бути або діялект (говірка), або просто зіпсована літературна мова, яка до жаргону не належить.

Ототожнення діялекту з зіпсованою мовою, з одного боку, і зіпсованої мови з жар-

гоном, з другого, призводить кінець-кінцем до ототожнення діялекту з жаргоном. Про це дуже яскраво свідчать наведені вище слова нашого читача: »У них (у німців), що не область, то інший жаргон.« Коли вже бути послідовним, то треба сказати й про нас, українців: наша мова теж багата на діялекти, говори й говірки, як і кожна національна мова. Алеж чи маємо ми підставу наші діялекти, говори й говірки називати жаргонами? Діялекти — не зіпсована мова, а зіпсована мова — не жаргон.

Селянин, що розмовляє діялектом, завжди білінгв (дволомний), бо, крім рідної мови, місцевого говору, володіє також мовою інших (*Sprache der Anderen*), з якою він знайомиться в школі, з преси, в спілкуванні з освіченими людьми тощо. З погляду такого селянина, мова освічених верств становить вищу, правильнішу форму національної мови. Часто можна спостерігати, що селянин соромиться

свого діялекту, як ознаки неосвіченості, розглядаючи його як »зіпсовану« літературну мову. Такий погляд на діялекти, як на »зіпсовану« мову, досить міцно тримався на віть у дослідах учених XVII—XVIII ст. А серед обивателів і тепер ще поширеніший погляд на діялекти, як на жаргон.

Звідси висновок: кожний громадянин повинен знати, що мова кожного народу має свої діялектичні особливості. Ці особливості національної мови треба шанувати, бо то — природне явище в загальному процесі мовного розвитку. Жаргони ж — це штучно витворені професійно-побутові лексичні форми, що виконують певну корпоративну функцію і з діялектом нічого спільного не мають. Через свою професійно-побутову корпоративність жаргони не мають також безпосереднього зв'язку й з літературною мовою, як загальною культурною мовою нації, бо розвиваються вони лише на грунті корпоративних взаємин і в жодні разі не можуть бути мірилом *qualitativum* літературної мови.

Проф. П. Ковалів

Легенди про квіти

I. Сухоцвіт (*immortelle*)

Кожну весну богиня Фльора чарівною пальчикою своюю кличе з холодних підземних надр на ласкаве соняшне проміння різно-барвних нерухомих метеликів — квіти. Вкривають вони тоді розкішними килимами безмежні простори землі. З ніжного шовку барвисті вбрання їх, медом ароматичним сповнені нектарники в глибині прозорих келехів.

Але не вічна квіткова краса! Все тече, все минає в світі, а надто кольори й пахощі безтурботних дітей Фльори... Заздрять вони дорогоцінним камінням, підвладним воладареві підземної держави — богові Плутонові. Заздрять, але не смуть переступити законів своєї богині. Міцно тrimas вона в ніжних ручках своїх скіпетрів своєї влади, і ніхто не наважується порушити приписи сурової королеви, такої привітної, такої лагідної з виду...

Ось хто найкраще розуміється на квітах!

Проте деспотизм завжди народжує революційність — ця історична істина близкуче стверджена і в царстві Фльори. Знайшлися серед квіток мужні, такі, що скотили боротися за право братів своїх близиць вічною красою, подібно до дорогоцінних самоцвітів. З'їхалися вони з усіх країн світу...

Але, як це часто буває, зрадили ватажки інтереси своїх знедолених братів. »Пошо псуватимемо взаємини з царицею Фльорою?« — почулися серед них голоси. — »Навіщо маємо обстоювати чужі інтереси? Говорімо лише за самих себе!«

Немає точних відомостей, які саме розмови мали зрадливі квіткові проводирі з богинею Фльорою. Певне лише те, що вона дала їм змогу заснувати братство сухоцвітів-безсмертників. Дістали вони право вічно близиць всіма барвами веселки.

Але разом із цим мусили безсмертники сплатити високу ціну за свої привілеї. Ставши подібними до барвистих, але холодних і бездушних самоцвітів, утратили вони ніжні квіткові чари свої, утратили привабливі пахощі, утратили мед солодкий. Лише на сухих безплодних місцях дозволено їм селитися, і стали вони символом не перемоги життя, а емблемою жалоби, прикрасою не зелених радісних лук, а сумних осель мертвих — журливих могил на старих кладовищах.

II. Генціяни

З передісторичних, овіяніх сивим туманом давнини часів і аж до наших жорстоких кривавих днів не переставали діяти темні сили, які ненавидять усе, пов'язане з тим світлим принципом, що його люди різних країн звуть різно, але розуміють усі однаково.

А що розлита в природі краса, краса прозорого неба, сніжних незайманих гірських вершин, уквітчаного білим мереживом піни морського приблою; краса барвистих оксамитних лук і мовчазних смерекових лісів — це один із проявів світлого принципу, то темні сили оголосили війну й красі.

В таємній астральній хроніці всесвіту зберігається оповідання про те, як ці сили хотіли бути зруйнувати небесну блакит на над ними. Щоб бути близче до неї, піднялися вони на стрімкі альпійські вершини й стали звідти штурлати величезним камінням у надхмарне шатро небес. Пощастило їм відколоти від нього уламок. На дрібні сенкі кусники розбився він об грізні скелі, що нависли над безоднами. Мелодійним зву-

чаниям заграло повітря, коли ударились об каміння тисячі тисяч небесних кришталіків. Вдаряючись, вони оберталися на темно-блакитні квітки. Так народилися генціяни, уламки безкраїх просторів етерової далечини, що впали на альпійські луки й прикрасили їх ліліями сповнених барв небосхилу дзвоників.

ІІІ. Сварка за першість

Не стало єдності в царстві рослин... Появилася ворожнеча, боротьба, розбрат...

«Не берімо прикладу з людей! — закликали країні представники зеленого царства природи, — об'єднаймося, оберімо собі старшого й підкорімось Йому!»

Але легче було це сказати, ніж здійснити! Хто мав узяти владу до своїх рук?

Троянда посилається на своє божествене походження з піні Середземного моря, що після купелі падала з прекрасного тіла богині Афродіти, та на привласнений її з давніх-давен титул цариці квітів. Її гостро заперечувала *viktoria regia* з далекої Амазонки. — «Троянда не чистої раси. В її жилках тече плебейський сік звичайнісінької шипшини. Щож до мене, то я записана до голубої книги священного індійського лотоса, і царство мое підкреслене в самій назві моїй — королівська!»

Соняшник, як справжній син демократичної Америки, не погоджувався ані з принципами «чистої раси», ані з дворянськими забобонами голубих книг. — «Не в предках справа, а в нас самих, у нашій власній енергії! Подивіться на мене: за одне тільки літо досягаю я розмірів справжнього дерева, уkvітчаного багатим кошиком квітів, що творять одне ціле, як символ тієї єдності, до якої ми всі прагнемо! Мені, тільки мені належить честь бути проводиром!»

Дерева, як один, відкинули намагання квіток на першість. — «Ми маємо таких кандидатів, як красуні пальми, як біла береза, як кучерявий кремезний дуб, як секвоя, що перед її молодим віком дітьми здаються гіпетські піраміди!»

Відмовилися підкорятися будь-кому й колосківі. — «Маємо власні держави в усіх частинах світу — степи, пампи, прерії, ліяноси... Ніхто не проживе в світі без пшениці, риżu, кукурудзи. Не будемо підкорятися нікому іншому!»

Бур'яни — ті й зовсім не схотіли ставати до переговорів з іншими рослинами. — «Ми так завоюємо всвесь світ!»...

Так і не дійшли до згоди між собою рослинами. А люди користуються з цього — ще й досі рубают ліс, косять зела на луках, збирають врожай колосківів на ланах, а прикрасою їх осель служать і гордовита троянда й королівська вікторія!

ІV. Квіткові душі

(На індійські мотиви)

Кремезний дуб над стрімким яром добре згадує ту добу, що в кам'яних симфоніях готичних соборів символізує прагнення людськості до неба й зв'язується середньовіччям.

Був він свідком нескінчених філософських диспутів номіналістів і реалістів. «Ідеї — то пусті слова», — казали перші. «Ідеї — речі, що реально існують», — твердили інші.

Посміхається в свою кучеряву бороду старий дуб. Йому відкрито багато таких таємниць, що стали книгою за сімома печатками для людей. Знає він, що коли закінчується пралайя — черговий період спокою всесвітнього Брами — ідеї, що допіру перевірували в його лоні, починають реальні існування.

Вони ще в стихійному неоформленому стані з'являються в музиці морського прибою, у величному застиглому спокой гірських вершин, у віковічній зміні світла й темряви — дня й ночі.

Вони починають бути конкретними в групових квіткових душах. Кожна квітка — це носій якоїсь загальної ідеї, і людина, що кохається в природі, інтуїтивно це відчуває.

Втіленням ідеї безгрешної святощі стала біlosnіжна лілея і, навпаки, символом гріховності виступають перед нами химерні

Майстри виробництва бандур

Майстри пп. П. Філоненко (сидить на верстаку) і П. Гончаренко у майстерні під час роботи.

Перші дві бандури на еміграції в Німеччині зробили брати Гончаренки Олександр і Петро в 1945 році. Цю роботу майстри почали відразу по вступі американського війська до м. Нового Ульму. Жили вони тоді й працювали в напівзруйнованому німецькому будинку, а замість спеціальних струментів уживали звичайних ножів.

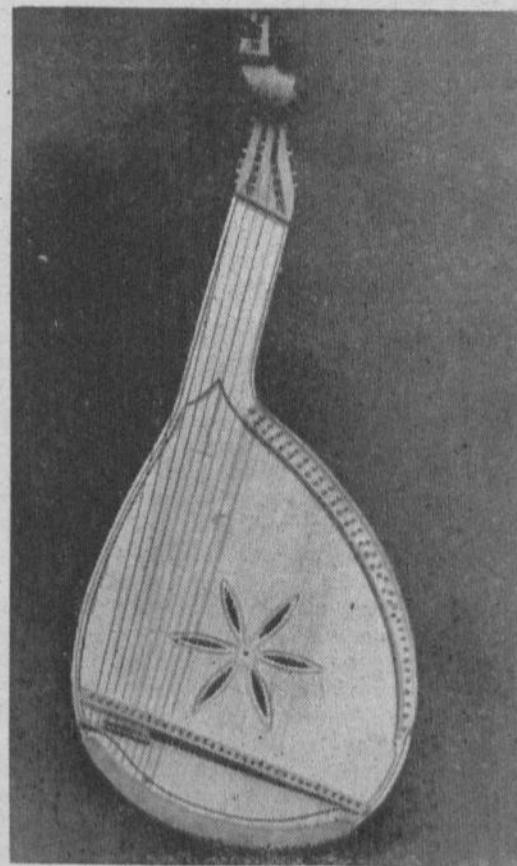
У кінці 1945 року управа капелі бандуристів ім. Т. Г. Шевченка запросила майстрів до свого осідку в м. Інгольштадті. Тут була влаштована невеличка майстерня серійного виробу бандур.

Струменти та матеріали з великими труднощами діставали у німців. За короткий час майстри виготовили більше двох десятків високоякісних інструментів, що ними користуються тепер капеля бандуристів ім. Т. Г. Шевченка.

Уесь час брати Гончаренки працювали над удосконаленням складного українського інструмента. Як відомо, найслабшим місцем бандури є переладнення П в різні тонації, що доводиться робити бандуристові під час гри. Відомий письменник і бандурист Гнат Хоткевич, пей знаменитий знавець бандури, тільки через цю недосконалість не зміг здійснити своїх мрій про створення оркестри бандур. По довгих експериментах пп. Гончаренкам удалося усунути ці труднощі винаходом спеціальних перемикачів.

У 1947 році до майстерні прийшов учень П. Філоненко. За короткий час він опанував виробництво бандури і після від'їзду братів Гончаренків до англійської зони виконує самостійні роботи. Як довідусмося, брати Гончаренки в англійській зоні вже забезпечили інструментами ново-утворену капелю бандуристів ім. Леонтовича під керівництвом п. Назаренка, одночасно беручи в ній участь як бандуристи.

В. Коваль

Бандура «пoltавського типу» (Хоткевича), прийнята братами Гончаренками до серійного виробництва. Фото Ю. Кручевого.

постаті орхідей, цих Бодлерівських «Квіток зла». Пам'ятаєте, як гарно сказано в українського поета:

«І лілеї святі, і грішні орхідеї»...

Ідея кохання знайшла своє втілення в шовкових пелюстках рожі. Мир на землі й у людях «благовоління» віщує вітка оліви, вітка пальми. Навпаки — озброєними лицарями стоять чудернацькі фігури кактусів мехіканських пустель, що проводять життя

свое в невпинній боротьбі з несприятливою стихією. Щастя заховане в чотирьох листках конюшини. Містичними силами сповнені вічно-зелені кущі омелі на струнких полях та чарівне зілля мандрагори, рути.

Кожна ідея — це реальність, а не слово в зеленому царстві природи; тим то так посміхається дуб кучерявий, згадуючи про безплідні суперечки середньовічніх мудреців.

М. Галинський

(Закінчення з стор. 10)

князя. Й і Конрада разом уже тепер не бачили. Минуло ще кілька тижнів, і лице Конрада дістало попередній колір, в очах з'явилася давня жвавість, і він адміністрував з ясністю й статечно — зріло мудрістю.

Незабаром у палаці стало чути дивний шепт. Він голоснішав, він ширився. Пліткарі міста вхопились за нього. Він зачіпав князівський дім. І ось що сказав шептун:

— Панна Констанца народила дитину.

Коли король Клюгенштайн почув це, він тричі підкинув свого шолома й закричав:

»Хай живе король Конрад! — бо дивіться, його корона певна віднині й надалі! Летцін виконав своє доручення добре, і та паскуда буде віддячена.«

І він розпустив новини далеко й широко, і за сорок вісім годин не було ні душі в цілому князівстві, що не танцювало б і не співали. Всі пили, бенкетували — святкували велику подію і всі були горді й щасливі на рахунок старого Клюгенштайна.

5. Жахлива катастрофа

Наблизився судовий процес. Всі можновладці й барони Бранденбургу зібралися в залі суду князівського палацу. Жодного місяця не залишилося вільного. Глядачам не то сидіти, але й стояти не було де. Конрад, одягнений у пурпур і горностай, сидів у кріслі прем'єра, а по другому боці сиділи високі судді князівства. Князь суверено повелів, щоб суд над його дочкою проходив без жодних пом'якшень, і його з розбитим серцем поклали до ліжка. Дні його були почислені. Конрад просив, щоб йому заощадили страждання сидіти перед суддів його кузини. Але це не допомогло. Найскорботніше серце перед цього великого збору було в грудях Конрада. Найрадініше — було в його батька. Потаємки від своєї дочки — «Конрада» прийшов старий барон Клюгенштайн і був перед натовпу шляхи та троюму фував, що зростає могутність його дому.

Після того, як герольди зробили належне оголошення і були виконані інші попередні формальності, вельможний пан голова суду сказав:

— Підсудна, станьте наперед!

Нешастна принцеса стала незавуальована перед величезною масою народу.

Вельможний пан голова суду продовжував:

— Найшляхетніша пані, перед найбільшими суддями цього князівства обвинувається й доказується, що ваша милість народили дитину без святого подружжя, а за нашим стародавнім законом це карається смертю, за винятком единого, що його милість, правлячий князь, наш добрий вельможний пан Конрад урочисто проголосить, а тому будьте уважні.

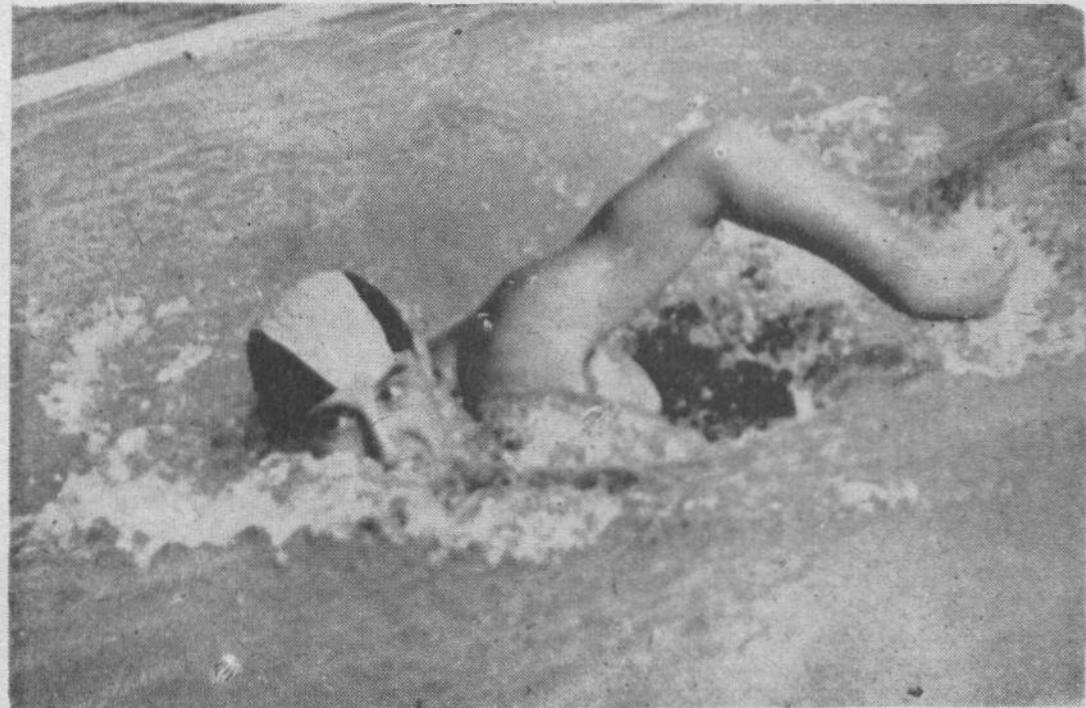
Конрад протягнув свій нерішучий скіпетр, і в тій самій хвилі жіноче серце під його шатами стискалось від болю, а його очі наповнились слізами. Він відкрив свої уста, щоб говорити, але вельможний пан голова суду швидко сказав:

— Не там ваша милість, не там. Закон каже виголошувати присуд на будь-яку королівську справу лише з князівського трону!

Мороз пішов поза шкірою бідного Конрада, і жах стиснув залину постать його старого батька. Конрад завагався й відвернувся, блідий від перестраху. Але так мусить бути. Здивовані очі були вже на ньому. Ці очі стали б підозрілими, коли б він загався довше. Він піднявся на трон, протягнув свою руку зі скіпетром і сказав:

— Підсудна! Іменем нашого суперена, найвельможнішого пана Ульріха, князя Бранденбурзького я приступаю до сумного обов'язку, що мені випав. Будьте уважні до моїх слів.

— За стародавнім законом країни ви повинні виявити спільнника вашої вини, бо в противному разі ви мусите вмерти.

Переможець змагання в Монте-Карло, француз Алекс Жані.

Спорт

За першість Європи в плаванні

П'ятидесятиметровий басейн у Монте-Карло — це ідеальне місце для змагань. Маленьке князівство Монако добре зрозуміло значення цього почесного завдання й організувало змагання далеко краще, ніж були зорганізовані попередні змагання в Будапешті, Бельоні, Парижі, Мадебурзі, Лондоні. Та не самою чудовою організацією визначились ці європейські змагання як велика спортова подія. В першу чергу вони стали такою подією в наслідок надзвичайних досягнень змагунів.

Змагання почалися плаванням у вільному стилі на 100 м. Фаворитом був француз Алекс Жані. Він доказав свою репутацію найбістрішого плавача, поставивши новий європейський рекорд (100 м. за 56,2 сек.), і дуже наблизився до світового рекорду

Скористуйтесь з цієї можливості — рятуйте себе, поки ще можна. Називіть ім'я батька вашої дитини!

Запанувала врочиста тиша. Тиша була така глибока, що люди могли чути, як б'ються їх серця. Тоді принцеса повільно повернулася і, виблискуючи повними ненависті очима та показуючи пальцем просто на Конрада, сказала:

— Ти — той чоловік!

Дивовижний закид ударив холодом в Конрадове серце, ніби то був холод самої смерті. Яка сила на землі зможе його врятувати! Заперечити обвинувачення — значить розкрити, що він жінка, а для некоронованої жінки сидіти в князівському кріслі — смерть! В той самий момент він і його запеклий батько зомліли і впали на землю.

Решти цієї зворушливої й повної пригод історії не знайдете ані в цій, ані в іншій публікації, ні тепер, ні в майбутньому.

Признаюсь, що я загнав свого героя (чи героя) зовсім у безвихід; не бачу, як його (або її) звідти знову видобути, а тому я вмиваю руки від усієї цієї справи й залишаю особі самій знайти-найкращу дорогу, яка трапиться або яка ще залишилась. Я думав, що ці незначні труднощі можна досить легко направити, але тепер це виглядає інакше.

Переклав з англійського В. Оленченко.

американця Еллена Форда, що переплив цю дистанцію за 55,9 сек. у 25-метровому басейні. З великим інтервалом слідкував швед Олаф Ольсен, що зайняв друге місце (58,6 сек.). На 400-метровій дистанції Жані побив світовий рекорд американця Медіка (4:38,7 хв.). З самого старту він далеко випередив усіх суперників і дійшов до фінішу за 4:35,2 хв.

Як і сподівалися, на стометровій дистанції голічевера переміг також французький плавач Валлерой, що пройшов її за 1:0,7 хв., перед австрійцем Коппельштадтером (1:10,5 хв.).

Плавання на 200 м. на грудях було цілком вільним для змагань усіх спортсменів після того, як російські плавачі відмовилися брати участь у змаганні. Англієць Ромен, що здобув у Парижі титул світового студентського майстра, осягнув найліпший цьогорічний час для Європи 2:40,2 хв.

У жінок першим змаганням було плавання на 100 метрів. Голландка Термейлен, що встановила в 1946 р. світовий рекорд 1:01 хв., перемогла датчанку Натансен, що виграла змагання в часі 1:07,8. У плаванні на 200 м. фавориткою була Нель ван Фліт (Голландія) з часом 2:56,6 хв.

У мистецьких стрибках виграв Гейнке Ле (Франція), зібравши 126,7 вічок, а в стрибках з вежі переміг Крістіансен з 105,55 вічками. Шістнадцятирічна Пеліссар здобула перемогу для Франції в стрибках із вежі. Так само і в мистецьких стрибках виграла француженка Моро.

Сенсаційною була поразка угорської команди у водному м'ячі. Таким чином, Італії Бельгії вдалося дійти до фіналу. У фіналі перемогли італійці з рахунком 4:1.

Маленьке шахрайство

Тиждень за тижнем 27-річний шведський атлет Ерік Умедален поліпшував свої досягнення в киданні молота. Він побив рекорд свого клубу, встановив новий шведський рекорд, двічі поліпшив його, встановив новий європейський рекорд і досяг найліпшого цьогорічного світового показника. Нарешті здобув і новий світовий рекорд, кинувши молот на 17 см. далі від колишнього рекорду німця Бляска (59 м.).

Але цей «колишній» рекорд залишається дійсним і надалі, бо виявилось, що Умедален кидав легший молот. Перед змаганням він брав правильний молот, але потім замінив його в гардеробі на інший, спеціально виготовлений, легший на 500 гр.

Міжнародна легкоатлетична ліга дисквалифікувала Умендалена до кінця життя та анулювала всі його «рекорди».

»Гетьманська спадщина«

Історична комедія Василя Чапленка

Це цілком реалістичний, навіть документарний твір з недавнього минулого, з історичними дійовими особами, що з них деякі живуть ще й тепер, напр. В. Винниченко, тощо. Сумні шляхи української шляхетської (Жорж Войнаровський, Микита Полуботок, Муравйов, Лизогуб) верстви, що зреється національних прикмет, відрвалась від свого народу й зблілась на манівці часткового або й цілковитого звиродіння, автор упроваджує в комічні ситуації. Самі по собі взяті ці ситуації дріб'язкові й викликають лише сміх і зневагу до тих постатей, що їх «раболіпіє дійшло до такого пониження, — каже Є. Чикаленко в своему «Щоденнику»; — далі якого вже не можна йти». Сумна й безнадійна та верства, сказали б ми, і безнадійна доля того народу, що його провідна верства спустилась до такого ганебного рівня. Коли б автор обмежив свій твір ситуаціями й персонажами цієї верства, твір, можливо, став би літературно недоцільним на тлі зображеній історичної доби.

Але мистецьке почуття примусило автора відкрити ще одну завісу на тлі течії даної доби серед українського суспільства, де точилася національна боротьба, де кувалась доля українського народу, де живилась надія. Маємо на увазі введення в дію персонажів: Володимира Дорошенка та інші персонажі тогоджасної молоді, цих заступників «нашої найсвіжішої» на той час інтелігенції. Ці персонажі, як і згадка про «Красу і силу», «Дизармонію», «Щаблі життя», «Молох» відкривають інший аспект, іншу концепцію; на цьому тлі ще комічнішою виступає та «відмерла клітина нашого національного організму», що її висміяв автор. Отже твір вийшов не пессимістичний, не безнадійний, — а коли є надія, то можна й посміятись без журно. П'еса варта, щоб її показати на сцені. Жаль тільки, що на таку річ немає друкованих засобів (п'еса видана циклостилевим друком), тоді як на зовсім ніччену писанину друкарські засоби знаходяться.

А. О.

Відповідь американців-чоловіків на нові приписи моди про довгі спідниці. Ліворуч американський кіноартист Д. Окі; праворуч кіноартист Д. Гарсон, — борці за нову чоловічу моду.

Свинячий хвіст

(Гумореска)

Ех, було колись! Лежиш собі на ліжку під пухкою ковдрою, потягаєшся, позіхаєш солодко й на стіл позираєш, чи не поставила мати сметані на сіданок. Тут батько знадвору:

— Максиме! Максиме! А вставай но свиню смалити!

Зіскакуєш з ліжка, натягаєш сяк-так штанці й сорочку та й біжиш на подвір'я. І хоч би на столі ціла ринка сметани стояла — не зупинить! Смалити свиню — це найбільша радість і втіха дитинства!

Батько підтягує свиню на місце гоже, щоб не качалась. Мати вже з відромходить, щоб кишки та кендюхи туди збирати, а ми з меншим братком солому тягнемо та свиню обкладаємо. Батько підпалює, і полум'я спалахує на все подвір'я, тріщить солома, пахне щетиною й смаженим хвостом та вухами.

Ех, той смажений свинячий хвіст!...

Ще не обсмалилася свиня як слід, а ти вже цилишся, як би хвоста урвати...

Нарешті обсмалили. Батько притрушує свиню соломою вдруге. Сідасмо верхи на свиню всі четверо: батько, мати, я і брат.

— Та ноги щільніше до боків, до боків!...

Осиоди, осиоди!...

Це батько.

А мати:

— Давіть, давіть дужче...

Давимо. Щоб сало краще відставало. Упра-ваємо на гарячій обсмаленій свині. Знизу пече, з боків парить, але та пара лоскітно приемна. Повстававши, кидаемося з братом до свинячого хвоста. Справжній дитячий деликатес! А кендюх, свинячий кендюх із пішоняною кашею й салом!...

Ех, було колись!

А тепер? Ну, що тепер за часи настали? Не те що свинячого хвоста, а й ратиці не вздриш. Але тепер, кажуть, і дома не смалять свиней. Законом заборонено. Бо там навіть свинячий хвіст під державним контролем тепер. Усе для промисловості мусить

їти. Усе державі віддати мусищ, від свинячого хвоста до голови. Вуха й хвіст легкій промисловості для виробу клею та інших речей широкого вживання, шкіру — на взуття, щетину — на щітку, кендюх — для авіаційної промисловості, аеростати з кендюхів будують... Усе пішло в державну машину разом із свинячими ратицями й хвостом. А не здаси, самого за хвоста потягнуть та й обсмалять. Тільки не солом'яним полум'ям, а жагучим промінням «найдемократичнішої» в світі конституції. Та так обсмалять, що все своє життя пам'ятатимеш, як саботувати здачу щетини й свинячих хвостів.

Максим Гуля

УСМИШКИ

— Що з вами? — спітав лікар закривавленого пацієнта.

— Я вкусив себе за вухо, — була відповідь.

— Нонсенс! — скрікнув лікар. — Ви не зможли досягнути до власного вуха!

— А я став на стілець, — пояснив пацієнт.

— Мій Боже, що то за мудра тварюка! — скрікнув пан Буренко, побачивши, що пан Сіренко грає в шахи із своїм власним піском.

— Ну, не така вже й мудра, — спокійно відповів пан Сіренко. — Із чотирьох партій три він завжди програє.

Німецька повість — це книжка, де вже з першого розділу двоє людей прагнуть одне одного, але їхні бажання здійснюються тільки в останньому розділі: французька повість — це книжка, де вже в першім розділі двоє людей єднаються, а потім на протязі рещи розділів не можуть терпіти одне одного; нарешті, російська повість — це книжка, в якій двоє героїв не прагнуть

одне одного й не єднаються, і про це звичайно меланхолічно розповідається на 1450-ти сторінках великого формату.

Хлопчишко-посильний влетів у кабінет головного редактора.

— Галло, шефе! — гукнув він. — Як би так мені піти сьогодні подивитись на футбольний матч?

— Джемс, — повчально сказав редактор.

— Так не говорять з начальником. Сядь на хвидинку на моє місце, я покажу тобі, як це робиться.

Хлопець сів. Редактор вийшов за двері. Постукав і ввійшов тихою ходою. Промовив несміливо.

— Пробачте, сер! Сьогодні в місті цікавий матч і, якщо ви не...

— Звичайно, Джіммі! — підбадьоруючи, гукнув хлопчишко. — Ви можете піти на ці змагання. Ось вам пів долара на дорогу.

Вгорі: Американські солдати маркують новий італо-югославський кордон по лінії, встановленій підписаним у Парижі договором.

Ліворуч: «Годування хижаків» у відомому акварії на східному узбережжі Флоріди, США. Голодні заздритимуть цьому величезному його смачній страві; зальотники — його вродливій доглядачці.

Внизу ліворуч: Американський чотиримоторовий літак уперше в історії авіації перелітів Атлантичний океан без пілота. Фото показує літак та «механічний мозок».

Вгорі праворуч: Відомий індійський танцюрист Рам Копаль та його партнерка Шеванті Деві повернулися після дворічного турне по Індії до Лондону, де виступатимуть в театрі Адельфі.

Праворуч: Рідкісна подія в Голлівуді: кіноакторка Газель Брукс після семирічної перерви знов бере участь у новому фільмі «Тіло і душа». На фото епізод із фільму: Газель Брукс і Джон Гарфілд.

Внизу праворуч: Французький конструктор Пушар демонстрував на виставці винаходів у Парижі новий модель «кишеневого мотоцикла».

Внизу: Мер Лондону сер Брейсвел Сміт, що походить з британських вугільних районів, випускає поштового голуба з вісткою до гірників про відкриття виставки «Шахтар приходить до міста».

